

Tema:
**KIRKEGÅRDS-
ANLÆG**

KIRKEGÅRDEN

August 2012

32. årgang

4

HTF finder altid en løsning

Vores store produktprogram sikrer altid den rigtige løsning til den rigtige pris. Ring til Danmarks største leverandør af køretøjer til kirkegårde, både når det gælder salg, service og reservedele.

MINILAST - en HTF klassiker

Minilast er et sikkert og stabilt produkt, som med de mange udbygningsmuligheder kan bruges til mange forskellige opgaver. Fås med enten el, benzin eller diesel motor.

NYHED

EVO - nyt tiltag fra HTF

48V el motor som udnytter batterierne optimalt. Evo bærer op til 1400 kg nyttelast og har en rækkevidde på op til 100 km på én opladning.

Stort udvalg - Transporter - Løvsuger - Redskabsbærer **Ring og forhør!**

Løvsuger MK6

Superstærk løvsuger løsning, også når pladsen bliver trang. Top effektivt filtersystem sikrer et godt og sundt arbejdsmiljø.

Farmertruck

En robust og stærk maskine. 500 kg nyttelast. Hastighed ca. 15 km/t. El eller benzin motor.

Landsdækkende salg og service

Ring efter uforpligtende konsulentbesøg eller kontakt en af vore salgskonsulenter for rådgivning.

Fyn/Sjælland: Christian Nissen: 40 34 54 66

Jylland: Josef Hart: 20 92 97 10

HTF A/S
Virkelyst 66
Gjellerup
DK-7400 Herning

www.htf-as.dk
Phone +45 97 11 64 66
Fax +45 97 11 90 54
htf@htf-as.dk

INDHOLD

s. 04	Bindeledet mellem GIAS og kirkegårdssystemet – nyt modul fra EG/ Brandsoft
s. 06	Nyt fra FDK - Hjælp til implementering og brug af GIAS
s. 08	Gjellerup Parkkirkegård
s. 12	Skoven som naturligt begravelsesrum
s. 16	Apartheid på kirkegårdene – Vil vi det?
s. 18	Børnefællesplænen på Assistenskirkegården i Odense
s. 20	Urnehaven på Fønnebæk Kirkegård
s. 24	Lapidarium på Gladsaxe Kirkegård
s. 26	Parkafdeling på Fredens Kirkegård i Svendborg
s. 30	Skovafdeling på Torpen Kirkegård
s. 34	En kapacitet har 25 års jubilæum!
s. 36	Profil – Christian Spure Hansen
s. 40	”En god staude til kirkegården” – Hosta
s. 42	Stillingsopslag
s. 44	Kort nyt
s. 46	Kalender

FORSIDE

Lapidariet kan også betragtes som et bibliotek, hvor man kan ”bladere” i gravsten fra nedlagte grave. Læs mere om lapidariet på Gladsaxe Kirkegård og alle de andre inspirerende kirkegårdsanlæg, der omtales i dette temanummer af KIRKEGÅRDEN. Foto: Dick Kreinøe.

REDAKTION

Redaktør:

Lene Halkjær Jensen,
Humblebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142
E-mail: lene.bladet@mail.dk

Redaktion:

Jens Zorn Thorsen,
Vejle Kirker og Kirkegårde
E-mail: jeztho@gmail.com

Tommy Christensen,
Svendborg Kirkegårde og Krematorium
E-mail: tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Jens Dejgaard Jensen,
Silkeborg Kirkegårde og Krematorium
Tlf. 2393 9300
E-mail: jdj@hvejsel.eu

Jørn Skov
Tønder Kirkegård
E-mail: tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Asger Christensen,
Hørsholm Kirkegård
E-mail: asger@hoersholmkirkegaard.dk

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 – Fax 4586 4157
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 5, 2012 sendes til lene.bladet@mail.dk senest d. 10. september 2012
Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

BINDELED MELLEM GIAS OG KIRKEGÅRDSSYSTEMET – NYT MODUL FRA EG/ BRANDSOFT

af Frank Hansen, frank@brandsoft.dk
Salg til kirkegårdsbranchen, EG/ Brandsoft

I forbindelse med overgangen til brug af GIAS ved oprettelse af legataftaler, har Brandsoft og Skovbo data valgt at introducere et nyt modul til kirkegårdssystemet. Modulet fungerer som et bindeled mellem GIAS og kirkegårdssystemet, således at den daglige brug af GIAS kan ske direkte fra kirkegårdssystemet.

Kirkegårdsnummeret registreres i kirkegårdssystemet. Ønsker man at benytte det nye modul, skal man i kirkegårdssystemet starte med at registrere kirkegårdens nummer under kirkegårdens stamdata, således at kirkegårdssystemet ved, hvilken kirkegård der er tale om. Dette bevirker, at kirkegårdssystemet kan se de ydelser og priser, der i GIAS er knyttet til kirkegården. Administreres flere kirkegårde i samme kirkegårdssystem, skal der registreres et kirkegårdsnummer pr. kirkegård. Såfremt brugeren ikke kender sit kirkegårdsnummer, vil dette kunne oplyses af provstiet.

I denne skærm opsættes GIAS kirkegårdsnummeret.

Sammenknytningen mellem GIAS og kirkegården åbner også op for, at kirkegårdssystemet kan vise/søge gamle legat aftaler ved fornyelser/forlængelser.

Sammenknytning mellem egne varenumre og varenumre i GIAS

Med det nye modul bliver det muligt at få opdateret priserne i kirkegårdssystemet via de priser, der findes i GIAS. Brugeren kan selv bestemme, hvornår man ønsker at opdatere priserne. For at kirkegårdssystemet kan opdatere priserne, skal brugeren af kirkegårdssystemet have koblet sine egne varer sammen med varenumrene i GIAS. Dette sker i en speciel opsætnings-skærm, hvor man kan se sine egne varenumre og ud for hver af disse kan angive det GIAS varenummer som varen svarer til i GIAS. Dette betyder, at man f.eks. kan have oprettet 4 varenumre med stedmoder:

- 801 Blå stedmoder
- 802 Gul stedmoder
- 803 Rød stedmoder
- 804 Blandede stedmoder

Men alle disse varenumre skal knyttes til samme GIAS varenummer, da der i GIAS kun findes et varenummer for stedmoder. Man kan altså godt have et varekartotek der er mere detaljeret end varekataloget i GIAS.

Vejrnavn	Vejrnavn	GIAS V.vejrnavn	GIAS V.vejrnavn	Kommentar
1	Rest uden mønt	0111	Skovkirkegårds 1. ligestrøbe	
1002	Rørhøddelse 2 pl.	1102	Pløj og vedligeholdelse 2 linst	
1003	Rørhøddelse	2230	Græsgravsted m. plade urne	Ahn rørhøddelse
2101	Parkelet gran 3 pl.	5003	Grænseløsning 3 kisteplader	rest gran
801	Bålt stødmoder	6470	Stødmoder	Førve blå
802	Gule stødmoder	6470	Stødmoder	Førve gul
803	Rød stødmoder	6470	Stødmoder	Førve rød
804	Blå stødmoder	6470	Stødmoder	Blå stødmoder
9000	Rest			

I denne skærm opsættes sammenknytningen mellem egne ydelsesnumre og GIAS ydelsesnumre.

Legat tilbud kan oprettes direkte fra Kirkegårdssystemet

Det nye modul gør det også muligt at oprette legat tilbud direkte inde fra kirkegårdssystemet. På den måde udnytter man, at man i kirkegårdssystemet allerede har registreret mange af de oplysninger, der skal bruges i GIAS. Det drejer sig f.eks. om gravstedsnummer, afdødes navn og cpr-nr., pårørendes navn og adresse oplysninger osv. Når tilbuddet - der er oprettet i GIAS via modulet - bliver betalt, vil aftalen automatisk blive oprettet på gravstedet.

Fra gravstedet kan man kalde GIAS modulet, hvor fra data sendes videre til GIAS

Afregning af obligatoriske ydelser

Hos enkelte større by-kirkegårde er der åbnet for en ekstra facilitet i det nye modul. Disse kirkegårde får mulighed for at få overført et legattilbud til en faktura, som kirkegården selv udskriver og vedlægger GIAS aftalen som et bilag. Dette gælder dog kun for legattilbud med obligatoriske ydelser. Kirkegården er med denne model selv ansvarlig for håndteringen af betalingen, og skal herefter selv indbetale kapital beløbet for den enkelte aftale til GIAS centret.

Kurser i brugen af det nye modul

Brandsoft afholder i forbindelse med det nye modul en lang række kurser, således alle får mulighed for at blive introduceret i opsætning og brug af det nye modul. Kurserne starter i uge 36 og kommer til at foregå i Herning, Århus, Aalborg, Kolding, Odense, Roskilde og Ballerup. Man kan læse om kurserne og tilmelde sig på adressen <http://eg.dk/brancher/offentlig/kirker-kirkegaarde/kurser-og-seminarer>.

Der vil naturligvis også blive udarbejdet en udførlig vejledning, der forklarer hvordan det nye modul skal anvendes.

Det nye modul vil blive tilgængeligt samtidigt med introduktionen af GIAS. ■

- Pyntesten
- Granitskærver
- Granit produkter - leveres efter mål
- Støbe-/flisesand
- Strandsand
- Stabilgrus
- Støbemix
- Harpet muld m.m.
- Fibertex

Stort lager...

**MIDTJYSK
MØRTELFABRIK**
AMBA

Sandagervej 32 · 7400 Herning · Tlf. 9712 9191
www.mm-herning.dk

NYT FRA FDK:

HJÆLP TIL IMPLEMENTERING OG BRUG AF GIAS

Det nye IT-system GIAS, der skal styre oprettelse og afregning af gravstedernes flerårige vedligeholdelsesaftaler, skal som bekendt tages i brug på ALLE kirkegårde i løbet af efteråret.

I forbindelse med implementeringen af GIAS, har FAKK, FDK og Folkekirkens IT indgået et samarbejde, der har til formål at få ibrugtagningen af det nye system til at foregå så smertefrit som muligt.

I løbet af efteråret, vil der - fordelt rundt om i hele landet - blive afholdt 5-6 temadage om den praktiske brug af GIAS. Tid og sted for temadagene vil blive offentliggjort, så snart de foreligger.

Der ud over vil der være 12 superbrugere, der vil være til rådighed med hjælp og vejledning i forbindelse med brugen af GIAS. Vejledningen kan foregå via telefon, men der vil også være mulighed for at aftale, at vejledningen gives ved at man får besøg; enten på sin egen kirkegård eller i provstiet. ■

Har man brug for hjælp til at tage GIAS i brug, kan man kontakte en af de nedenfor nævnte og aftale det videre forløb.

Fyn:

Anders Beck Larsen

Nyborg Kirkegårde

Tlf. 65 31 15 27

Jylland:

Allan Vest

Hjørring kirkegård og krematorium

Tlf. 98 90 05 55

Franck Gjesing

Ørsted Kirkegård

Tlf. 86 48 83 9

Jens Zorn Thorsen

Vejle Kirkegårde

Tlf. 75 82 11 44

Christian Hougaard

Hedensted Kirkegård

Tlf. 75 89 14 14

Niels Kruse

Viborg Kirkegård

Tlf. 86 62 02 68

Sjælland, øerne og Bornholm:

Lars-Jep Elleby

Rønne kirkegård

Tlf. 56 95 38 95

Lene Halkjær Jensen

Humblebæk & Torpen kirkegårde

Tlf. 49 19 12 28

Christian Spure Hansen

Nivå kirkegård

Tlf. 49 14 71 21

Bent Rasmussen

Maribo Kirkegård

Tlf. 54 78 03 51

Stine Raun Arnebjerg

Brøndbyøster og Brøndbyvester Kirkegårde

Tlf. 36 75 43 31

Leif Jensen

Sct. Olai Kirkegård, Kalundborg

Tlf. 59 51 27 85

Gianni Ferrari

Plæneklippere med stort tilbehørsprogram

Ny model PG

800 l græskasse

2WD med 23 hk B&S benzinmotor

2WD med 22 / 28 hk Kubota dieselmotor

4WD med 28 hk Kubota dieselmotor

Mange valgmuligheder m.h.t. valg af klipper

opsamling 112 /126 /130 cm
bagudkast 130 /150 cm
sideudkast 150 cm

GIANNI FERRARI PLÆNEKLIPPERE

Markedets absolut bedste opsamlermaskiner
gør det nemmere og sjovere at klippe græs

Se alle modellerne på www.atcodanmark.dk

Vi står gerne til rådighed for yderligere oplysninger eller en demonstration

Østerbyvej 23, 5500 Middelfart - tlf. 64 40 30 18 - E-mail: atco@atcodanmark.dk

7.000 VARER - 1 LEVERANDØR

Dan Sand

DSN A/S · TLF: 96 56 41 00 · E-MAIL: INFO@DANSAND.COM · WWW.DANSAND.COM

Norcar DK

tlf. 9621 9020

Den perfekte hjælper på kirkegården:

Norcar 755

- Knækstyret
- Har ekstremt snæver venderadius
- Konstrueret med henblik på ergonomi og sikkerhed
- Alle funktioner styres fra et joystick
- Minimal belastning af underlaget
- Smidig i trange omgivelser
- 4-hjulstrukket
- 20 hk Kubota dieselmotor
- Lav egenvægt
- Stort redskabs program, bla. Løvsuger - Gangriver - Gravsstenstang m.m.

Læs mere på www.norcar.com

Ring for nærmere info eller demo af maskinen.

BRANDSOFT

Komplette IT-løsninger til kirker og kirkegårde

www.brandsoft.dk

Industrivej Syd 13 C · 7400 Herning · Tlf. 9928 3565

GJELLERUP PARKKIRKEGÅRD

Tekst og foto af Eivind Wad, eivind@wadlandskab.dk
Landskabsarkitekt MAA – MDL, Indehaver af tegnestuen WAD landskabsarkitekter A/S

Det store ovale rum - lysningen i skoven – er indrettet med mindre rum, for-
met som ovaler og cirkler, udformet i hække af bøg.

Det bibelske tegn "Fisken", den livgivende sol og
det nærende vand – bølgen - er elementer i lågens
motiv.

**I Gjellerup indviede man i pinsen 2011 en ny parkkirke-
gård. En parkafdeling som min forgænger, landskabsar-
kitekt Hans Jørgen Nielsen, tegnede de første skitser til
for Gjellerup menighedsråd i midten af 1990-erne.**

Anlægget fra 1990-erne

Parkafdelingen kom til at bestå af en ege- og fyrreskov, der omkranser et stort ovalt parkrum, bevokset med rækker af hvidtjørne med blomstereng som bund. Det ovale parkrum og den omkransende skov blev anlagt i 1998. I 2004 blev jeg af menighedsrådet bedt om, at udarbejde forslag til indretningen af det store ovale rum. Skoven omkring det ovale rum, var efterhånden var vokset op i en 5 – 8 meters højde.

Det ovale rum

Idéen blev, at indrette kirkegården med et forløb af rum, som i en Kinesisk æske, med himmelrummet, som det største, alt favnende rum over os. Det store ovale rum, lysningen i skoven, det næste rum i forløbet, dernæst de nye rum, formet som ovaler og cirkler, udformet i hække af bøg. Disse ovale og cirkelformede rum ligger, som perler på en snor, langs den ovale hovedsti. Hele anlægget får herved en helt speciel og unik karakter; som en art landskabsskulptur i planter. Hver æske - hvert rum - får sin helt egen karakter. Når man bevæger sig rundt i anlægget, føres man igennem forskellige rumoplevelser, med rum i forskellige størrelser og former.

I Tjørnehavens stauedebede er bl.a. plantet violfrøstjerner, solhat, veronica, pileurt, guldjordbær og vinterglans. Tjørnen er *Crataegus monogyna* "PKP Select".

Til anlægget har vi designet en inventarserie, der består af bænke, affaldsstativer og steler til vandhaner og stikkontakter.

Engen er bevokset med vilde græsser og urter, som blev sået ved anlæggelsen i 1998. De oprindeligt plantede hvidtjørn kom aldrig til at gro og er udskiftet med *Amelanchier canadensis*.

Kirkegården skal også være et sted til rekreation, afslapning og fordybelse. Og det bruges den flittigt til - af besøgende i alle aldre.

Hækkene i det ovale rum

Bøgehækkene blev plantet i 2007. De er nu ca. 120 cm høje og godt tætte i bunden; klar til at få lov at vokse sig høje. Tanken er at hækkene skal nå en højde på 200-250 cm mod anlæggets midterakse og holdes nede i 150 cm's højde ud mod skovsiden. Hækkene skal være tykke for enden og klippes så de hælder skråt indad.

Motivet på kirkegårdens låger

I vinteren 2008 monterede vi låger. Søjler og rammer er RHS-profiler. Motivet i lågerne er skåret ved vandskæring af 40mm tykke stålplader. Motivet til lågerne tager sit udgangspunkt i det bibelske tegn "Fisken". Tegnet som de tidlige kristne brugte til at tilkendegive sig og vise vej til steder, hvor der blev afholdt gudstjeneste. Det græske ord

for fisk, IKTYS, danner forbogstaverne i udsagnet "Iesous Kristos, Theos Yios, Soter", på dansk, "Jesus Kristus Guds Søn Frelser". Den livgivende sol og det nærrende vand – bølgen - er andre elementer i motivet. Motivet spænder over hele hovedlågen, så det fremstår som et helt billede af en fiskestime. Lågen markerer også den aksiale plan, hvor man føres fra kirken ad hovedstien til ceremonipladsen, der ligger som hjertet i kirkegårdens plan.

Skoven, Engen og Tjørnehaven

Ved indvielsen i pinsen 2011, tog man et stykke af Skoven og Engen, samt det vestlige rum, Tjørnehaven, i brug. Skoven er beplantet med eg, skovfyr og enkelte hegns-buske. I skovbunden vokser naturens græsser og urter. Engen er bevokset med vilde græsser og urter, som blev sået ved

Kirkegården er indrettet med et forløb af rum, som i en Kinesisk æske, med himmelrummet, som det største, alt favnende rum over os.

anlæggelsen i 1998. Engen er blevet høstet ved høstet i september måned hvert år lige siden og floraen har derfor nået en udvikling, der nærmer sig det ønskede udtryk af "naturlig" græseng. Rækkerne med hvidtjørn på Engen kom aldrig til at gro og er derfor blevet udskiftet med solitære *Amelanchier canadensis*. Tjørnehaven er beplantet med *Crataegus monogyna* "PKP Select". Store flader med violfrøstjerner, solhat, veronica, pileurt o.a., med bund af guldjordbær og vinterglans, er organiseret i et nymåneformet staudebed og i aflange bede med ryghække af taks. Mod øst i rummet er der græsplæne til liggende mindeplader. På stierne er der græs.

Etablering og pleje

Kirkegårdens personale har selv stået for beplantningen i tjørnehaven og står i øvrigt også for udtyndingen i skoven. Da kirkegården er etableret over en forholdsvis lang periode, har arbejdet været udbudt i forskellige faser og er derfor udført af forskellige anlægsgartnerfirmaer.

Gravsteder og gravminder

Kister og urner kan frit nedsættes i alle områder i et grav-

modul på 300 x 300cm. Valg og udformning af mindsten er ligeledes frit, indenfor fastsatte størrelser og regler. I Skoven, på Engen og i Tjørnehavens staudebede skal mindstenene være opretstående og på de klippede plæner skal mindeplader være liggende.

Stier og inventar

Belægningen på den ovale hovedsti er frilagte majsperler lagt ned i en vegetabilsk bitumen på et asfaltbærelag. Den slyngede sti er belagt med kirkegårdsgrus: En meget hård grusblanding, som jeg selv har arbejdet mig frem til igennem årene. Til anlægget har vi designet en inventarserie, der består af affaldsstativer til grønt- og restaffald, steler til vandhaner og stikkontakter, samt en bæk.

Rekreation, afslapning og fordybelse

Gjellerup Parkkirkegårds primære formål er selvfølgelig at være kirkegård, men den er mere end det. Menighedsrådet har gennem hele planlægningsprocessen haft for øje at kirkegården også skulle være et sted til rekreation, afslapning og fordybelse. Og det bruger de omkringboende den flittigt til. ■

ARS
Beskæringsudstyr

Stangsakse

SITAS.DK · 44 65 05 65

Knivtandsave

Topsave

Lad dig inspirere...

af vores populære Inspirationskatalog
Kontakt os for yderligere information

Nygaards Planteskole

Kongeåvej 10 - 6600 Vejen - 75 36 60 88
www.nygaardsplanteskole.dk

Champost®

www.champost.dk
Tlf. 96 19 18 80

**Big Bags
fragtfrit til
modtageren**

GRATIS levering*
ved køb af en Big Bags – lige til lågen.
Læs mere på www.champost.dk

*Kun til brofaste øer i Danmark

www.champost.dk

NYHED

Champost Big Bag
Højbedsmuld

Champost
jordforbedring

Champost
surbund

Champost
planteskolejord

Champost
naturgødning

*"Champost er et godt, let omsætteligt, organisk materiale, der er med til at holde jorden i god kondition."
Karsten Overgård, gartner ved Jesperhus*

SKOVEN SOM NATURLIGT BEGRAVELSESRUM

Tekst og illustrationer af Søren Kristensen,
Landskabsarkitekt maa, MDL og Jordbrugsteknolog, Teamleder RUM by og landskab

Forslag til nye begravelsespladser på Nordre Kirkegård i Vejle

Kirkegårdens rammer

Gennem de seneste år er interessen for de landskabelige værdier steget markant, hvor det at hvile og finde den mentale ro i naturen virker tiltrækkende på mange mennesker. Det samme gælder ønsket om at blive begravet i skovprægede områder, hvor man finder roen og hvilen, både for levende og døde sjæle. Dette stiller helt særlige krav til fremtidens kirkegård, der både skal skabe rum til ro, fordybelse og eftertænksomhed for den enkelte og på samme tid fungere som et rekreativt rum for de mange. Projektet anerkender, at kirkegården både er et dynamisk brugsanlæg og et kulturhistorisk anlæg, der skal kunne fungere sammen. Projektet hviler derfor på tre ben - det æstetiske-, det etiske- og det praktiske ben, der alle indtages i projektets nuværende og fremtidige designmæssige beslutninger.

Konteksten

Nordre kirkegård ligger smukt placeret mellem det centrale Vejle og Nørremarken på et grønt plateau indrammet af skovklædte skrænter og høje træer. Et hjørne af den eksisterende kirkegård og bøgeskoven mod sydvest udgør projektets rammer. Med kirkegårdens placering oven for Horsensbakken har den potentiale til at blive et vigtigt led mellem det centrale Vejle og Nørremarken. En fremtidig forbindelse til Lille Grundet, på den modsatte side af dalen, vil gøre kirkegården til et centralt by- og gennemgangsrum til glæde for alle.

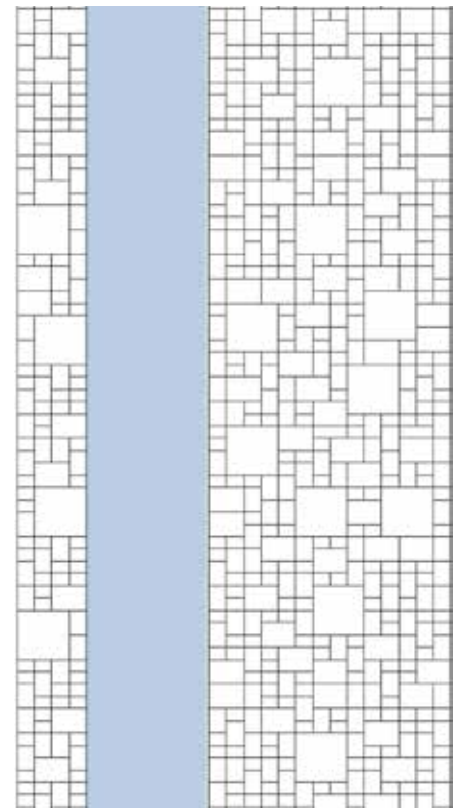
Nordre Kirkegård kan overordnet set opdeles i 3 rum. Kirkegården er organiseret omkring kernen af traditionelle gravpladser med kapellet i midten. Dette område er karakteriseret ved et gennemgående og tæt ortogonalt grid af stier, hvortil gravsteder med afgrænsende hække lægger sig. Området synes ved første øjekast at fremstå meget homogent, men kigger man ind bag hækkene, rummer gravstederne en høj grad af individualitet og personlighed i deres udtryk og karakter. Rundt om den centrale kerne findes den mangfoldige kirkegård. Som en lagkage er ringen opdelt i stykker, der hver især har deres individuelle særpræg og karakter. Her er der plads til forskellige funktioner, forskellige begravelsestyper og endda forskellige religioner. Kirkegårdens yderste rum er bøgeskoven, dalstrøget og skrænten, der udgør kirkegårdens fysiske afgrænsning og bliver en del af skovkirkegårdens fremtidige begravelsespladser i skov-lignende naturtyper. [Figur 1]

Projektets formgivende principper

Fra højskoven videreføres oplevelsen af trækrønerne, som tag og loft og træerne som rumskabende elementer. Fra kirkegårdens centrale rum videreføres det ortogonale grid og tilsammen udgør det projektets formgivende principper. Principperne videreføres i organiseringen af træerne, der plantes i et tæt og fintmasket grid, der fra starten giver skovbrynet en rumskabende og skovlignende karakter. Plantetætheden betyder, at træerne ikke vil vokse til fuld størrelse, som i den bagvedliggende bøgeskov og definerer en fin overgang mellem skovens store rum og skala og kirkegårdens lave hække. Med tiden vil træernes kroner vokse sammen og give oplevelsen af et grønt loft og tag, man kan bevæge sig under. Til Skovbrynet er udvalgt 3

Figur 1: Kirkegårdens yderste rum er bøgeskoven, dalstrøget og skrænten, der udgør kirkegårdens fysiske afgrænsning og bliver en del af skovkirkegårdens fremtidige begravelsespladser i skov-lignende naturtyper.

Figur 4: Fællesmonumentet består af et vandspejl og en belagt flade i cortenstål. Materialer, der begge lader sig påvirke af og skifter karakter over tid.

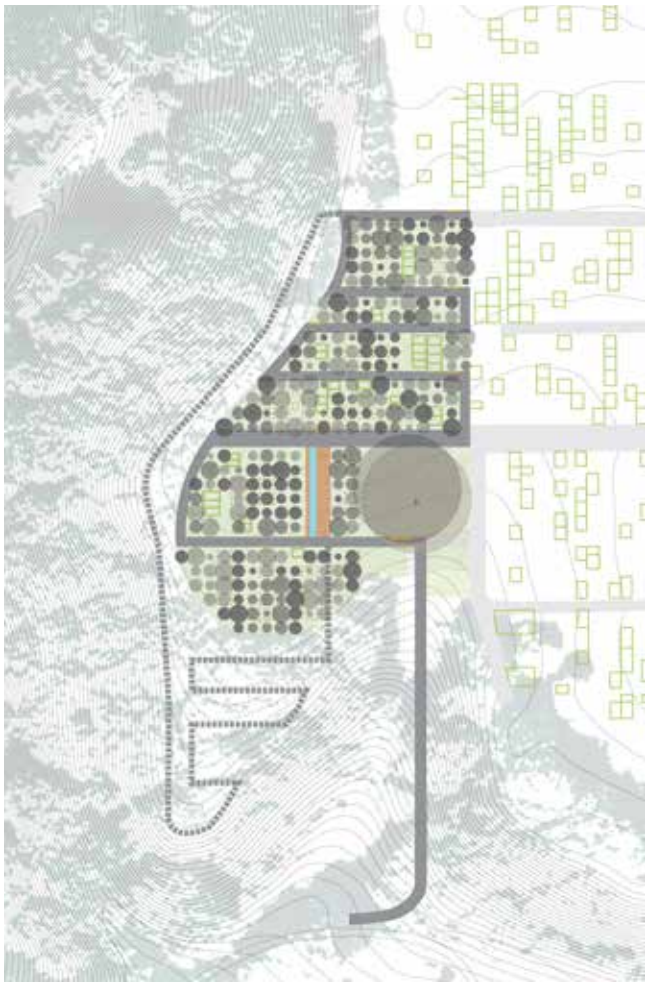
typer af træer, der alle findes i naturligt vildtvoksende skovbryn i det åbne landskab. Træerne er udvalgt på baggrund af deres særlige udtryk og karakter. Vildæble, med sine hvide blomster og røde bær, Løn med sine flotte høstfarver og Ask, med sine karakteristiske sorte knopper. Bunden i skovbrynet udgøres af en vildtvoksende enggræs med reference til det åbne skovbryn og landskabets grønne marker og flader. Gravstenene i skovbrynet udformes som plader i cortenstål, der lægges plant i græsset og markerer på samme tid, hvor pårørende kan stille lys, lægge blomster og buketter.

Stiforløbet er et strukturerende element

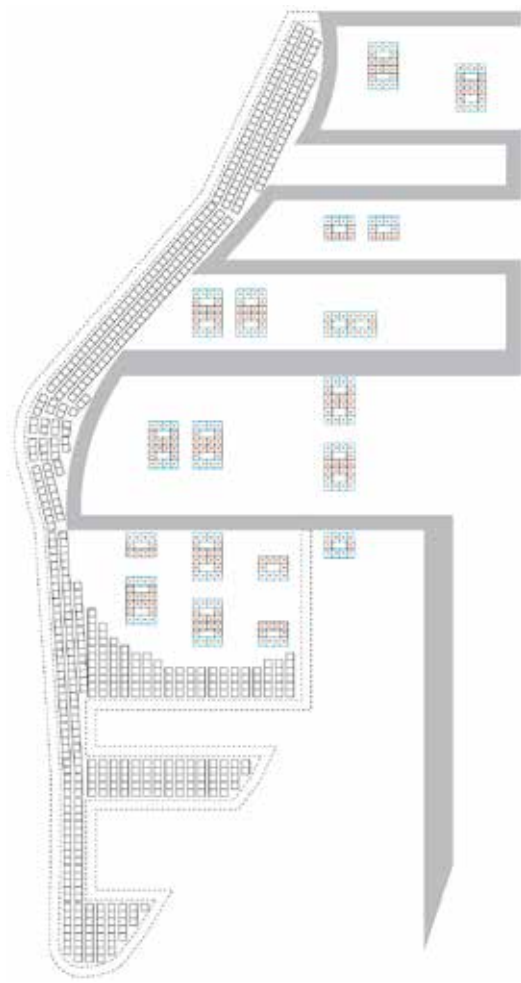
Stiforløbet gennem skoven og skovbrynet er udformet forskelligt i deres forløb og karakter og udgør på samme tid områdets strukturerende element, der, sammen med træerne, organiserer den fremtidige placering af området. I skoven organiseres gravpladserne lineært langs stien, mens de i skovbrynet organiseres i mindre enklaver omkring trægrupperne. De eksisterende gravpladser indgår som en del af dette system og indarbejdes i det fremtidige projekt.

Stien gennem skovbrynet er inspireret af kirkegårdens ortogonale grid, og fastholder princippet om hovedstier i en øst-vest gående bevægelse. Stien skaber koblingen mellem Horsensvej og kirkegården, og opstigningen kan således ses som både en fysisk og mental opstigning fra byen og vejens rum til kirkegårdens mentale ro og grønne landskab.

Stien udformes i insitu støbte betonelementer af lange rektangulære sektioner med varierende bredder. Stien fremstår som et samlende og kraftfuldt element, tilført en variation og rytme. Langs med stiens kanter placeres plinte i træ, hvor man kan sidde og nyde stilheden og roen. Stien oplyses om aftenen af små spots indbygget i stiens overflade. Spotsene kaster et blødt og jævnt lys henover stiens overflade og fungerer også som en markør og et pejlemærke til lokalisering af gravstedernes placering langs stien. Stien gennem skoven hæver sig, i modsætning til skovbrynet, over jorden i ære og respekt for gravpladserne i skoven. Stien udformes i træ, som reference til naturen og skovens materiale. Stien placeres på kanten af det skrånende terræn mod dalen og markerer en beskyttende

Figur 2: Stiforløbet gennem skoven og skovbrynet er udformet forskelligt i deres forløb og karakter og udgør på samme tid områdets strukturerende element.

Figur 3: I skoven organiseres gravpladserne lineært langs stien, mens de i skovbrynet organiseres i mindre enklaver omkring trægrupperne. De eksisterende gravpladser indgår som en del af dette system og indarbejdes i det fremtidige projekt.

ramme omkring gravpladserne. Stien undviger træerne i sit forløb gennem området og giver en anderledes oplevelse af skovens- og naturens rum mellem træerne. Stien vil i fremtiden udgøre forbindelsen mellem Nordre Kirkegård og Grundet på den anden side af kløften. I skoven places belysningen på lavt siddende pæle, med reference til træernes stammer. Lyskilderne følger trædækkets forløb og kaster et blødt lys ud mellem træernes stammer. Lyskilderne fungerer også som pejlemærker til lokalisering af gravpladserne i skoven, hvor man kan finde frem til den enkelte gravs placering. [Figur 2 og 3]

Fællesmonumentet og gravstenene i skovbrynet

Fællesmonumentet udgør det mentale rum i projektet og er placeret i skovbrynets lysning. Her kan pårørende lade tankerne hvile, når de mindes deres afdøde, som ligger begravet i skoven. Fællesmonumentets placering er forskudt i respekt for kirkegårdens hovedakse, der har sit en-

depunkt ved det hvide træ Kors. Fællesmonumentet består af et vandspejl og en belagt flade i cortenstål. Materialer, der begge lader sig påvirke af og skifter karakter over tid.

Fladen består af små plader i cortenstål, udlagt og monteret i et mosaikagtigt og retningsløst mønster. Pårørende kan frit udvælge en plade, hvor tegninger og inskriptioner, til minde om deres afdøde, indgraveres i pladen. Dette giver pladen et personligt og helt særligt præg og bliver et blandt mange fragmenter. Fællesmonumentet bliver derved et stærkt symbol på livet og livshistorien og et symbol for mangfoldighed, individualitet og menneskelig karakter. Vandspejlet reflekterer skyformationerne på himlen og genspejler de omgivende træer. Vandet har en stor mental og rekreativ værdi og tillægges en symbolsk betydning. Det skaber ro og tillader tankerne at svæve i vandets krusning på overfladen. Fællesmonumentet belyses af små spots indarbejdet i overfladen. [Figur 4]. ■

STAMA Multi EI Truck 48v

Dansk produceret lydsvag kvalitetstruck med lille venderadius. Trucken er kun 1 meter bred, så den kommer frem på selv de smalleste stier. Kan leveres med drejelad og ekstra høje sider som vist samt vedligeholdelsesfri lithium batterier

STAMA Multi EI Truck 48v

Samme smalle kvalitetstruck med stort udstyrsprogram, drejelad, værktøjskasse og servostyring. Som noget nyt kan trucken leveres med solcelleanlæg

STAMA Maxi EI Truck 48v 4WD

Markedets eneste 4 WD el truck!
Stort udstyrsprogram - bl.a. ekstra høje sider, drejelad, lygtesæt m.m. Fantastisk ydeevne med stor trækraft og stor lasteevne - ideel til jordkørsel m.m. Kan leveres indregistreret og med lithium batterier, der tåler op til 10.000 opladninger

Vi ses til DKL 's årsmøde
2012 i Kolding

Saturnvej 17 8700 Horsens Tlf.: 7564 3611 www.gmr.dk

STAMA

STENSBALLE

NESBO

GMR

APARTHEID PÅ KIRKEGÅRDENE – VIL VI DET?

af Jørn Skov,
tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Hvordan skal retten til begravelse på kirkegården forvaltes i fremtiden? Dette spørgsmål trænger sig på, når der i Odense etableres en begravningsplads udelukkende for Asa-troende, og når man i København laver afdelinger, hvor også udpegningsretten af gravsteder overdrages til en bestemt trosretning.

Danske Lov fra 1683 fastlagde for første gang, at alle indbyggere i et sogn havde ret til en begravelsesplads på kirkegården. Men på trods af denne bestemmelse blev nogle dog fortsat anset for at være udelukket fra Guds menighed som følge af deres livsførelse, og derfor blev de som straf begravet udenfor kirkegårdsdiget. Det var i Danske Lov anført, at præsten hverken måtte tale ved begravelsen eller foretage jordpåkastelse af personer, der var kriminelle eller - endnu værre - havde begået selvmord. Denne lovgivning blev imidlertid ophævet i 1860 – 70'erne ved nye kirkelove, hvorefter alle - også i praksis - fik ret til at blive begravet på en kirkegård. Hermed blev troen på, at vi alle er lige for Gud, taget alvorligt, sådan som Paulus udtrykker det i Gal 3,28a: "Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand eller kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus."

Oplysningstiden har præget administrationen af kirkegården

Ud over den evangelisk lutherske lære, har også oplysningstiden præget vores administration af kirkegården. Sidste halvdel af 1700-tallet var kendetegnet af meget store ændringer i vores opfattelse af individet. Dette blev udtrykt i den franske revolution, og her i Danmark i stavnsbåndets ophævelse. Drivkraften bag ændringerne var en ny respekt for det enkelte menneske, der blev anset for at være ligeværdigt med andre, uanset om det var fattigt eller velhavende. Oplysningstidens strømninger kom til udtryk i de romantiske parkanlæg og i kirkegården i Dessau fra 1769, der blev inspirationskilde til, at gravstederne efterfølgende er blevet placeret på række og har fået en ensartet størrelse.

Kirkegården er for alle – uanset tro

I Tønder har vi, i respekt for den danske kirkegårdstradition, for nylig anlagt en afdeling med muslimsk begravningsretning på kirkegården. Netop for at efterkomme vores forpligtigelse til at være begravelsesplads for alle i sognet, uanset hvilken tro den enkelte har, tilbyder kirkegården derfor nu en række gravstedsformer, som respekterer både

Faldne soldater med forskellig trosretning, hviler side om side. Fra Omaha Beach Memorial, Normandiet. Foto: Lene Halkjær Jensen.

I denne nyanlagte afdeling på Tønder Kirkegård har gravstederne muslimsk begravelsesretning – men er for alle; uanset trosretning.
Foto: Jørn Skov.

kristnes og andre trosretningers ønsker. I afdelingen med muslimsk begravelsesretning er gravstedet placeret, så den afdøde kan lægges med ansigtet vendt mod Mekka. Men da vi har lige adgang til at blive begravet på kirkegården, kan de, der ønsker det, også blive begravet i denne afdeling, ligesom det gælder for resten af kirkegårdens arealer. Den største gruppe indvandrere i Tønder er flygtninge fra Balkan, og dette har betydet, at et ældre, kristent ægtepar fra Balkan, har reserveret et gravsted i afdelingen med den muslimske begravelsesretning, fordi de ønsker at blive begravet sammen med deres landsmænd. Denne mulighed ville de ikke have haft, hvis afdelingen alene var forbeholdt muslimer og kun imamen havde udpegningsretten.

Skal vi etablere nye, imaginære diger indenfor kirkegårdsdiget?

Jeg finder det betænkeligt, hvis vi på kirkegårdene skal til at etablere imaginære kirkegårdsdiger indenfor det egentlige kirkegårdsdige. Det tog århundreder at skabe en opfattelse af kirkegården som et fælles rum, der er inkluderende for hele samfundet. Men det er dette fællesskab, der nu trues med etablering af afdelinger, der kun må benyttes af bestemte grupper, mens andre ekskluderes. Derfor mener jeg, at vi nøje må overveje, om det virkelig er denne udvikling, vi ønsker. ■

WITTENBERG
PLANTESKOLE

Dorrit & Palle Andreassen
Nørremarksvej 54
5690 Tommerup
CVR 61077014
Tlf 64 762270

Thuja & Buksbomhæk
til kirkegårde.

Se priser og aktuelle størrelser på:
www.wittenbergplanteskole.dk

PRAKTISK Udstyr I PROFESSIONEL KVALITET

Felco – Löwe – ARS – Silky – Wolf Garten
& meget andet udstyr til det grønne område

AKTUELT
Gyllebo blodmel mod råvildtbid haves i 1 kg
pakninger

Dansk Skovkontor A/S TLF 57 83 01 10
www.dansk-skovkontor.dk

Dansk Skovkontor A/S

Grundlagt 1950

BØRNEFÆLLESPLÆNEN PÅ ASSISTENSKIRKEGÅRDEN I ODENSE

af Landskabsarkitekt Casper Nicolai Khalik Pagh Vett, cnpv@odense.dk
Odense Kommunale Kirkegårde,

De små kister samles i en voksenkiste og kremes. Urnen, der således indeholder asken af flere fostre, nedsættes i børnefællesplænen. Tilbuddet er gratis for forældrene. Modelfoto.

Børnefællesplænen er et alternativ til den almindelige praksis for fostre, der aborteres mellem 14. og 22. graviditetsuge og er resultatet af et samarbejde mellem Svangreklinikken på Odense Universitetshospital (OUH) og Kirkegårdskontoret i Odense Kommune.

Indvielsen

Onsdag d. 30. maj 2012 indviede Odense Kommune den nye Børnefællesplæne på Assistenskirkegården i Odense. By- og Kulturrådmand Steen Møller gav i sin indvielsestale bl.a. udtryk for vigtigheden af kirkegårdene som særlige steder for ro og sorgbearbejdning: ”I de svære tider med sorg og ulykke er det derfor vigtigt at vi finder de særlige steder i livet, der kan være med til at give os ro og bearbejde sorgen. Derfor er det

også særligt vigtigt, at vi som samfund er i stand til at kunne hjælpe og vise en vej ud af sorgen, der, hvor der er behov for det.” Endvidere om Odense Kommunes ønske om at kunne medvirke til at skabe de særlige steder, der er behov for til at finde rum til fordybelse: ”Jeg ønsker at Odense Kommunale Kirkegårde fremover også er i stand til at imødekomme borgernes ønsker og behov. At de må være steder i vores by som altid kan give trøst og fred og være en hjælp til dem som står tilbage med sorgen. Som smukke, grønne og fredfyldte rum til fordybelse. Som nærværende og positive grønne områder med stor rummelighed, hvor alle har mulighed for at finde det, der er vigtigt i forhold til netop deres behov og ønsker.”

Børnefællesplænen på Odense Assistenskirkegård. Kunstværket "Forstening" er udført af den polske billedkunstner Marius Gill. Foto: Caspar Nicolai Khalik Pagh Vett.

Baggrunden

Børnefællesplænen er resultat af samarbejdet mellem Svangreklinikken på Odense Universitetshospital (OUH) og Kirkegårdskontoret, Odense Kommune, på baggrund af et ønske fra OUH. Med inspiration fra Svendborg Kirkegårde ved Tommy Christensen, er Børnefællesplænen i Odense realiseret, og er i dag et værdigt og smukt tilbud til forældre og pårørende, som imødekommer de ønsker og behov, der er.

Anlægget

Børnefællesplænen er opbygget med en cirkulær fællesplæne til urner, omgivet af takspur med migreret overflade mod cirklen, så det på sigt danner en skålform. Foran plænen er der som indgang anlagt en plads i granit, der samtidig danner ramme om kunstværket "Forstening", udført og skænket til kirkegården af den polske billedkunstner Marius Gill. Blomsterpladsen flankeres af stauedebede, mindre træer og bænke. Selve kunstværket ligger over et vandspejl, der dels giver en effektiv virkning ved at spejle kunstværket og dels får det tunge kunstværk til at virke let og svævende. Vandet er anvendt som symbol. Som dødens og genfødselsens sted. Som renselsen før man træder ind i et helligt sted. Det uendelige hav. Der er ingen umiddelbar religiøs tanke bag hverken kunstværk eller anlæg, men det har været naturligt at understøtte den mytologiske/ religiøse symbolik i begge elementer, og på den måde skabe en samhörighed.

Praksis

OUH tilbyder Børnefællesplænen som alternativ til den almindelige praksis for fostre, der aborteres mellem 14. og 22. graviditetsuge, og håndterer i tæt dialog med

Kirkegårdskontoret, procedurerne omkring kremering. OUH opbevarer fostrene i hver deres separate lille "kiste" et par måneder, så forældrene får en betænkningssperiode til at træffe den, for dem, rigtige beslutning. Efterfølgende samles de individuelle "kister" i en fælles voksenkiste, indkøbt af OUH, og transporteres af personalet fra Svangreklinikken og sygehuskapellet til Odense Krematorium, hvor de kremeres som en fælleskremering, betalt af OUH. Der er én urne for hver kremering, der nedgraves i Børnefællesplænen uden følge – som i en anonym urnefællesplæne.

Odense Kommune afholder udgifterne til urne, urnenedsættelse og pleje af anlægget, så tilbuddet er uden udgift for de forældre, der vælger at benytte tilbuddet.

Det Ethiske Råd

Odense Kommune har forespurgt Det Ethiske Råd om den anvendte praksis med fælleskremering, forud for beslutningen. På baggrund af det positive svar fra Det Ethiske Råd, har vi valgt denne måde at praktisere kremering på, da det gør det muligt at reducere udgiften og dermed tilbyde det som et gratis alternativ til forældrene.

Opfordring til kolleger

Med de mange positive tilkendegivelser vi har haft, allerede fra begyndelsen af projektet med Børnefællesplænen, kan jeg kun give opfordringen videre til de af mine kolleger, der ikke allerede har dette som et tilbud på deres kirkegårde. Giv de berørte forældre den mulighed for at finde trøst og fred på jeres smukke kirkegårde. Det er jo en god følelse at kunne hjælpe, hvor der er behov. ■

URNEHAVEN PÅ FONNESBÆK KIRKEGÅRD

Tekst og foto af Jørgen Markusen, jm@ikast-kirkegaarde.dk
Kirkegårdsleder, Ikast og Fønnesbæk Kirkegårde

Gravminderne er kuber, der er udført i enten jern eller granit. Granitkuberne koster kr. 8.800,- plus inskription. Jernkuberne koster kr. 2.500,-. Gravmindet skal erhverves ved køb af et gravsted, men inskriptionen kan undlades.

Fønnesbæk Kirkegård blev indviet d. 20. november 1993. Den er på 40.000 m² og rummer plads til ca. 3.500 gravsteder. I 2009 blev en ny afdeling anlagt og taget i brug.

Anlægget

Urnehaven er vores nye afdeling, som blev anlagt i 2009. Den er cirkelformet og er omkranset af en takshæk, der skal have lov at vokse op til den er 1,5 meter høj. Indenfor er der øer af trædebregner som bugter sig rundt, som kontinenter på en jordklode. Mellem "kontinenterne" er der brugt slotsgrus. Det giver en rigtig fin effekt. Ind over hele området står 6 forskellige arter af paradisæble, der har forskellig

blomstring og frugtsætning. Der er også placeret en lille dam med en bro af granit. Fra undersiden af broen løber en lille vandstråle ned i dammen. Kun lige nok til at bryde overfladen og skabe ringe i vandet. Ved siden af broen er kunstværket "Livets Søjle" sat op. Det er udført af Jens Chr. Jensen, Ikast, og er en tanke over livets forskellige lyse og mørke faser. Urnehaven er – som resten af kirkegården – tegnet af Landskabsarkitekt Preben Skaarup, Århus.

Gravsteder og gravminder

Hele afdelingen er inddelt i felter af 1 kvadratmeter, hvor der kan nedsættes op til 4 urner ved hvert mindesmærke.

Urnehavens "bund" udgøres af Slotsgrus og øer, der er tilplantet med trædebregner. Som overstander er brugt 6 forskellige arter af paradisæble, der har forskellig blomstring og frugtsætning.

Fonnesbæk Kirke blev indviet d. 20. november 1994. Den er tegnet af arkitekt Ove Neumann fra KHR a/s i Virum. Himmelstigerne er tegnet af Niels Guttormsen og er udført i samarbejde med Statens Kunstfond.

Skulpturen "Livets Søjle" er udhugget af forskellige grå granit-typer. Granitblokkenes forskellighed i farve og skulptur, skal illustrere livets mange forskellige faser.

Afdelingen er cirkelformet og omkranses af en takshæk, der skal holdes i 1.5 meters højde.

Mindesmærkerne er kubeformede og udføres i 2 forskellige materialer: Den ene er en kube af Nero Afrika (impala) granit, der er 40 cm på hver led. Navnet kan hugges ind i kubens side. Den anden er en jernkube i samme størrelse, hvor den øverste side er sænket ned, så der kan stå vand i toppen. Navnet skrives så ind i en jernplade, der er fastspændt i kubens.

Tankerne bag

Vi har forsøgt at tilgodese nogle af de behov vi hører, når vi udtager gravsteder rundt på vore kirkegårde. En af de problematikker jeg i al min tid på kirkegårde har hørt er:

"Det var min afdødes faders ønske at komme i de ukendtes; mest for at det ikke skulle være noget for os at passe og vedligeholde bagefter". Så går det gerne sådan, at den efterladte familie ikke føler de har et sted, hvor de kan gå hen med deres sorg. Derfor har vi i denne afdeling et tilbud om at få et gravminde, hvor der ikke behøver graves navn i. Dermed er anonymiteten bevaret og de pårørende kan gå direkte herhen og har også mulighed for at sætte blomster i den medfølgende vase. ■

Fleksibel og effektiv - året rundt

Lige gyldigt hvilken af vores redskabsbærere, der er den rigtige til netop dine opgaver, repræsenterer Belos kvalitet fra inderst til yderst. Vi har nøje udvalgt motorer, der bl.a. sikrer høj driftsøkonomi og minimal forureningsgrad. De ergonomisk udformede førerkabiner medvirker til, at brugeren ikke bliver træt eller ukoncentreret - heller ikke den sidste time på en lang arbejdsdag.

Kärchers professionelle service og vedligeholdelse sikrer lav risiko for nedbrud, lang levetid, og gør det dermed til en yderst rentabel investering. Hurtige og problemfrie skift imellem forskellige redskaber betyder effektive arbejdsdage med lave timeomkostninger - året rundt.

Find den nærmeste Belos forhandler på www.belos.dk

Kärchers unikke feje/sugemaskine, som også er redskabsbærer.

MC 50

- Yanmar 26 HK dieselmotor
- Hydraulisk 4-hjulsdrift
- Kapacitet op til 20.000 m²/t
- Ekstremt lavt lydniveau
- Stort tilbehørsprogram
- **ecoefficiency** = miljøvenlig, lavt støjniveau og ressourcebesparende

Priser fra kr. 263.995,-

Optimale fejeresultater

Effektiv vedligeholdelse

Driftssikker til vinterbrug

Belos redskabsbærere har eksisteret som mærke i Danmark i mere end 25 år og Belos har som importør af de svenskproducerede maskiner altid stået for kvalitet og driftsikkerhed. I marts 2011 blev Belos overtaget af Kärcher A/S, der er et datterselskab i Kärcher koncernen med hovedsæde i Tyskland, og en omsætning på 1,5 mia. euro. Koncernen er repræsenteret i 192 lande, har 50 datterselskaber og 9.500 medarbejdere på verdensplan. Fusionen imellem Belos og Kärcher er ideel: Belos har en lang tradition for udvikling og salg af redskabsbærere til bl.a. den grønne sektor, og Kärcher har lang tradition for produktion af rengøringsmaskiner til både det professionelle marked og hobbysegmentet.

Rekvirer Belos brochurer på tlf. 70 20 66 67.

Kärcher Group

HERREGÅRDSDSHAVER OG BEGRAVELSESPLADSER – TEMATUR TIL STEVNS

Haveturisme ved Øresund – den 6. oktober 2012 inviteres til havetur under projekt Ôreferie.

Parkanlæg ved klostre og herregårde omfatter af og til også en begravelsesplads, der indgår som en del af det store herregårdsanlæg. På denne havetur tager vi til Stevns og oplever tre eksempler på dette.

Program:

Afgang kl. 10.00 fra Hovedbanegården i København.

Formiddag:

Besøg i haveanlægget ved Vemmetofte Kloster og klostrets kirkegård i skoven tæt ved.

Frokost:

Traktørstedet Højeruplund yderst på Stevns, hvor vi ser 'Mindeanlægget for fortjenstfulde mænd' og den halvt nedstyrtede Højerup Kirke.

Eftermiddag:

Besøg på Vallø Slotsanlæg med den historiske have og begravelsespladsen, samt

Gl. Køgegårds haveanlæg og Klaras kirkegård med Grundtvigs grav i skovbrynet ved Køge ås.

Hjemkomst kl. ca. 18:00

Turen forgår i bus og koster 750,00 kr., inkl. kaffe, kage og frokost.

Tilmelding og yderlige oplysninger: 2147 9785 (Skov Tours) eller 2122 4987 (Susanne Guldager).

Turen er tilrettelagt af landskabsarkitekterne Susanne Guldager og Kirsten Lund-Andersen. Begge med stor erfaring og viden om historiske anlæg.

Oplysninger om projekt Ôreferie findes på www.oreferie.dk.

LAPIDARIUM PÅ GLADSAXE KIRKEGÅRD

Tekst og foto af Dick Kreinøe, dk@gladsaxekirkegåaard.dk
Kirkegårdsleder, Gladsaxe Kirkegård

Lapidariet blev anlagt i 2008 og rummer gravsten fra den nyere del af Gladsaxe Kirkegård

Gladsaxe kirkegård er delt op i 2 kirkegårde, placeret på samme sted. Vi har en gammel landsbykirkegård, markeret med kirkegårdsmur omkring. Uden om den ligger en bykirkegård, der blev taget i brug i 1920'erne og endelig udformet i 1950'erne.

På landsbykirkegården er der rigtig mange bevaringsværdige monumenter og der er tradition for, at de bevaringsværdige monumenter, der ikke skal bevares på gravstedet, bliver sat langs indersiden af kirkegårdsmuren.

På Bykirkegården er der også en del bevaringsværdige gravsteder, som nu begynder at hjemfalde til kirkegården.

Da vi ikke kunne overføre denne tradition fra den gamle kirkegård, med at sætte gravsten op langs muren, havde vi et ønske om at få et sted hvor de bevaringsværdige monumenter fra bykirkegården kunne placeres pænt.

I 2007 fandt vi et velegnet sted på bykirkegården og bad vore landskabsarkitekter Jane og Jonas Schul om at tegne et lapidarium til området. Det blev til et meget spændende forslag som vi anlagde i 2008. Der er god plads i lapidariet, men skulle det ske at vi får mange bevaringsværdige monumenter der skal placeres, kan man blot fjerne nogle af de ikke bevaringsværdige.

Vi er meget glade for vores lapidarium, der fremstår som en lille grøn oase mellem de omkringliggende gravstedsafdelinger. ■

Jane Schul om Lapidariet på Gladsaxe Kirkegård

Det var svært at få plads til alle de sten, der var bevaringsværdige på måde, der så naturlig ud, men ved at tænke på en anden form for samling, nemlig biblioteket, blev det muligt at kombinere både de meget bevaringsværdige sten og andre hjemfaldne gravsten, der "bare" havde en smuk stenfarve eller – karakter. Nu står de bevaringsværdige sten som de synlige for- og bagsider i bogstakke, der som bogstakke har for vane, læner sig lidt til højre og venstre. "Reolerne" er stål-bånd, der adskiller bogstakkerne og hvor mellemrummene er fyldt ud med planter, der ligeledes har oprette former, men som samtidig giver en oplevelsesværdi gennem så stor en del af sæsonen som muligt. Det er planter som iris, dagliljer og forskellige slags græsser, der tilsammern giver et smukt samspil af farver og blomster, høstfarver og vinterkarakterer.

Landskabsarkitekt Jane Schul, post@schul.dk

Planteliste:

Carex morrowii 'Ice Dance'

Sesleria caerulea

Iris sibirica 'White Swirl'

Iris sibirica 'Silver Edge'

Iris sibirica 'Perry's Blue'

Hemerocallis 'Stella Yellow'

Hemerocallis 'Summer Wine'

Miscanthus 'Malepartus'

Telefon 86 52 17 77 | Mobil 23 32 90 27

Wad

LANDSKABSARKITEKTER A/S

Naturkirkegårde | Udvidelser | Omlægninger | Kirkegårdsinventar

Helhedsplaner til kirkegårde | Plejeplaner

Dr. Margrethes Vej 71 | 8200 Århus N | www.wadlandskab.dk

Kirkegården er vores speciale, kontakt os for referencer eller uforpligtende samtale

 Lyng Naturgødning ApS

e-muld

**Muld • Spagnum • Barkflis • Træflis
Topdressing • Grus • Granitskærver**

*Levering med lastbil eller afhent selv
Container udlejning*

www.l-n-g.dk - også
i bigbags

Slangerupvej 16 • 3540 Lyng • 48 18 73 50

GIANT D204SW

- Motor 20 hk
- Løftkraft 1100 kg
- Egenvægt 1000 kg
- 4 hjulmotorer med el-hydraulisk diff.spærre
- Parallelføring på løftearm
- Frem/bak i joystick

 **Brdr. Holst
Sørensen A/S**

6760 Ribe
tlf. 76 88 44 00
www.bhsribe.dk

Kontakt Julius Bjerg på 40 33 26 61

PARKAFDELING PÅ FREDENS KIRKEGÅRD I SVENDBORG

Tekst og foto af Tommy Christensen,
tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Parkafdelingen på Fredens Kirkegård i Svendborg blev åbnet i 2009. Den er udviklet i et samarbejde med landskabsarkitektstuderende Ditte Poulsen.

I august måned 2009 blev den nye parkafdeling på Fredens kirkegård i Svendborg indviet til begravelse. Arealet er på ca. 1.2 ha.

Samarbejde med en landskabsarkitektstuderende

Ideen til den kommende parkkirkegård blev allerede drøftet i kirkegårdsbestyrelsen i 1997 og i 1998 fik vi en aftale med en ung landskabsarkitektstuderende, som var på jagt efter en samarbejdspartner omkring et bachelorprojekt, der skulle være en del af eksamen og afslutning på hendes uddannelse. Vi indlogerede Ditte Poulsen, som hun hedder, på et værelse i byen og så arbejdede hun hos

os i et halvt års tid. Hun kortlagde området og kom med mange gode ideer til en kommende parkkirkegård. Det store arbejde, som hun udførte i denne forbindelse, var i øvrigt uden beregning for Svendborg kirkegårde, da det jo var en del af hendes uddannelse. Vi betalte dog for hendes værelse i perioden.

Arealet er udviklet over en årrække

I de mellemliggende år har vi arbejdet periodevis på arealet med forskellige rydnings- og beskæringsarbejder, da den eksisterende beplantning var en del forsømt. Efterfølgende er der plantet nye busketter og træer og parken

En selvkonstrueret brønd pynter i parkkirkegården.

Gravstederne er placeret i de stauderabatter, der er plantet langs randbeplantninger og busketter rundt om i parken.

Forårsstemning - Der er lagt rigtig mange forårsløg mellem træerne i Parkkirkegården.

har i det hele taget forandret sig meget. En ny udvikling er startet, og det er en udvikling vi forventer os meget af. Der er lagt rigtig mange forårsløg, som tager sig imponerende ud på den tid af året. En praktisk og fin gangsti guider besøgende rundt og der er plantet stauderabatter, som skal være bund omkring gravstenene på gravene, der er placeret langs randbeplantninger og busketter rundt om i parken.

Det naturlige præg skal bevares

Der er desværre kun mulighed for urnenedsættelser på den kommende parkkirkegård, da jordens beskaffenhed kun egner sig til dette. Skal der kistebe graves, henviser

vi til de øvrige afdelinger på Fredens kirkegård. Der er servitutter på den nye parkafdeling, for derved at bevare det naturlige look i forhold til intentionerne.

Det er en glæde for os at kunne tilbyde gravsteder i uformelle rammer, hvor den botaniske og havearkitektoniske oplevelse er en dominerende faktor og gerne skulle være med til at bringe de besøgende en fredfyldt og positiv oplevelse og stemning. Hvor mange gravsteder der bliver plads til på den nye parkkirkegård afhænger af efterspørgsel, men der skal ikke være flere gravsteder end at det naturlige udtryk og indtryk bevares. ■

HELHED OG SAMMENHÆNG

af Carsten Kristensen, csk@nygaardsplanteskole.dk
Nygaards Planteskole

Fagus sylvatica – Bøg - er et kendt dansk skovtræ. Den tåler kraftig beskæring, men bliver ofte lidt "grov" med alderen. De lysegrønne blade er utroligt smukke, specielt i løvspring og når høstfarverne melder sig i efteråret. Bladene kan dog give anledning til en del irritation efter løvfald, hvor de flyver rundt på kirkegården og enten må fejes eller suges væk. Foto: Lene Halkjær Jensen.

Thuja occ. 'Smaragd' er vegetativt formeret og er smal og opretvoksende med et smukt skinnende løv. Den har en langsom og tæt vækst og kan derfor anvendes til de mellemhøje og høje hække. 'Smaragd' må betragtes som en af de bedste thuja sorter på markedet lige nu. Den trives bedst i sol eller halvskygge. Foto: Lene Halkjær Jensen.

Mange danske kirkegårde er en samling af meget forskellige gravsteder, hvor hækkene skaber helhed og sammenhæng. Der er derfor ikke ligegyldigt hvilke hække der plantes.

Mange af landets kirkegårde er delt ind ved hjælp af hække, de lige linjer giver ro og harmoni og bidrager til den fredfyldte atmosfære på kirkegården. Hækkene skaber en sammenhæng på de kirkegårde, hvor beplantningen på de enkelte gravsteder er meget forskellig. En flot og ensartet hæk har derfor stor betydning for helhedsindtrykket af en kirkegård.

Det er ikke ligegyldigt hvad der plantes

Når der skal købes nye hækplanter er der flere ting man skal tage højde for. Hækplanter fås både i pletter eller som barrodsplanter og som frøformeret eller vegetativt formeret.

Hækplanter i pletter er ofte lidt dyrere end barrodsplanter, men de er også mere vækstsikre, fordi de har hele det etablerede rodnet med i potten. Samtidig giver produktionen i pletter ofte en tættere plante helt nedefra, hvilket giver et godt fundament til en tæt hæk.

Det er ofte en god idé at plante vegetativt formerede planter. Vegetativ formering vil sige, at planterne er formeret med stiklinger, hvilket giver et meget ensartet produkt, fordi planterne er genetisk ens. De frøformerede planter har meget større variation i udseende og væksthastighed, fordi de, som søskende minder om hinanden, men de er ikke tro kopier.

Vil man gerne have en hæk, der etablerer sig hurtigt med et ensartet udseende, bør man vælge klonerne.

Taxus baccata Brande-typen er afprøvet på Brande Skovkirkegård. Den har moderat, smal og opret vækst med fine mørkegrønne nåle. De spinkle grene tåler meget kraftig beskæring, hvilket gør denne taks specielt velegnet til klippede hække, både høje og lave. Brande-typen er meget skygge- og vindtolerant. Foto: Malene Nygaard Jensen.

Taxus media 'Farmen' har moderat, opret, bred, nærmest vaseformet vækst med grønne nåle. Den er specielt velegnet til lave, brede hække eller pur. Den kan også anvendes til klippede hække, men her kræver den meget vedligehold. Planten er skyggetolerant og tåler kraftig beskæring. Foto: Lene Halkjær Jensen.

Thuja occ. 'Brabant' er vegetativt formeret og har en hurtig vækst, der gør den velegnet til høje og mellemhøje hække. Den er ikke lige så tæt som Thuja occ. 'Holmstrup' og nålene er friskgrønne. 'Brabant' tåler beskæring og trives bedst i sol eller halvskygge. Foto: Vagn Andersen.

Vagn Andersen, Hørsholm Kirkegård:

Mange kirkegårde bruger thuja hække, og der findes sorter nok at vælge mellem. Men hvilken der er bedst kan man nok altid diskutere. Det betyder sikkert meget hvordan de klippes, hvilke forhold de skal gro i osv.

På Hørsholm kirkegård begyndte vi i 1995 at plante Thuja occidentalis 'Brabant' og siden hen har vi stort set kun brugt denne sort. Den er nem at forme og - modsat de gamle thuja hække, vi har på kirkegården – så holder den bedre den friske grønne farve hele året.

I de større beplantninger, hvor vi oftest bruger thuja som fritstående, er vi blevet rigtig glade for 'Smaragd', da den har en flot pyramideformet vækst og en friskgrøn farve.

Thuja occ. 'Holmstrup' er vegetativt formeret og har en langsom og tæt vækst, hvilket gør den velegnet til lave hække. Den har mat grønne nåle og tåler beskæring. Den trives bedst i sol eller halvskygge. Foto: Lene Halkjær Jensen.

SKOVAFDELING PÅ TORPEN KIRKEGÅRD

Tekst og foto af Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

Korsene er ca. 1 m. høje og bliver – som et vinterprojekt - produceret af kirkegårdens personale. Når korsene skal sættes op, monteres de på en stolpefod, så træet ikke kommer i berøring med jorden.

Det er måske lidt af en overdrivelse, at kalde den nye afdeling på Torpen Kirkegård i Humlebæk for en skovkirkegård, for arealet er kun på ca. 1.800 m². Men det lader til, at tanken om et gravsted i skoven tiltaler mange mennesker.

Afdelingen er indrettet i en del af den eksisterende randbeplantning, der omkranser hele kirkegården. De store træer er bevaret mens bundbeplantningen; et vildnis af roser, fjeldribs, hyld og meget andet, er fjernet. Skovbunden er efterfølgende blevet tilsået med en skyggetålende græsblanding og der er plantet en masse forskellige bregner. Derimellem blomstrer bl.a. akeleje, gul valmue, fladstjerne og anemoner. Afdelingen yderkanter afgræn-

ses af et buskads, der i plantevalg svarer til den fjernede bundbeplantning. Når den er vokset til, vil der fra skovafdelingen være lukket af for kig til den øvrige del af kirkegården.

Gravstederne

Stierne i Skovkirkegården markeres kun ved at græsset her bliver slået. Det øvrige græsareal slås ikke - og hen over sommeren bliver græsset ca. 50 – 60 cm. højt. Gravstederne ligger i det høje græs langs stierne og der kan sættes flere urner ned i det samme gravsted. Afdelingen skal kun anvendes til urnenedsættelser og prisen for en gravplads her, er ca. 25 % lavere end for en urne i den anonyme fællesgrav.

Skovkirkegården på Torpen Kirkegård blev åbnet for brug i foråret 2012. Her findes den fred og idyl, som mange sætter stor pris på.

Gravmindet er et egetræskors

Gravmindet skal være et kors udført i egetræ: Der kan vælges mellem 2 forskellige modeller, som begge fremstilles af kirkegårdens personale. På korset kan sættes en mindeplade, der udføres i enten stål, kobber eller messing. Både kors og mindeplade skal erhverves via kirkegården. Korsene koster kr. 3.700 eller 4.100; afhængig af den valgte model. Mindepladen med inskription koster fra kr. 840 og op til ca. 1.900; afhængig af det valgte materiale og antallet af tekstlinjer. Det er frivilligt, om man vil sætte et gravminde på gravstedet.

Foreløbig evaluering

I forbindelse med, at afdelingen var klar til brug, blev den omtalt i sognets kirkeblad og senere i et af de lokale dagblade. Det har fået mange til at henvende sig, for at høre mere om mulighederne. Flere af dem bor ikke i kommunen og har ikke nogen tilknytning til sognet. De havde bare læst om "Skovkirkegården"...

Jeg fornemmer dog, at der er en vis skepsis over for en skov, der bliver fyldt op med kors; at det samlede udtryk bliver for "dramatisk". Et alternativ til korset som gravminde, skal nok overvejes.

Der blev plantet en masse forskellige bregne-arter og de er ikke alle lige velegnede til at klare konkurrencen med græsset: Så nogle af dem skal flyttes og anvendes et andet sted. En af de bedste er strudsvingen - *Matteuccia struthiopteris* - der kan blive op til 1,5 m. høj. Den breder sig flittigt og vil nok blive dominerende i løbet af få år.

Afdelingen blev åbnet for brug i foråret 2012 og på trods af det førnævnte forbehold, er der blevet taget rigtig godt imod den: På nuværende tidspunkt er der reserveret 5 gravpladser og de første urner er sat ned. Det er – i forhold til det sædvanlige antal reservationer og nedsættelser på Torpen Kirkegård – et ret højt antal. Jeg ser det som et udtryk for at gravstedsformen "Skovkirkegård", imødekommer et aktuelt ønske fra brugerne af kirkegårdene. ■

Fakta om bionedbrydelighed

Der er de seneste år kommet en del bionedbrydelige urner på markedet, da det er trend verden over, at man også på dette område bliver miljøbevist.

De fire mest anvendte materialer er: ler, cellulose, MaterBi og PLA:

- Ler er et naturmateriale, der ikke kræver yderligere forklaring.
- Cellulose kan være bark, savsmuld eller papir/pap.
- Mater Bi og PLA er begge plantebaserede biomaterialer typisk fremstillet af majs.

Ler, Cellulose og Mater Bi nedbrydes i "kold" jord ved 6-7 grader celcius over en vis periode, afhængigt af jordbundsforhold og materiale tykkelse. Materialet PLA (Polylactic acid), som er fremstillet af majs, er mere problematisk. PLA anvendes også til fremstilling af kistehåndtag, kistedekorationer og kisteskruer til kremeringskister, hvor materialet i Danmark er godkendt til brønding

For 10-12 år siden opfattede man PLA som "koldt" nedbrydeligt. Siden har forskningen udviklet sig. Også på dette område har man fået mere viden.

PLA nedbrydes også, men kun ved det man kalder en industriel kompostering - dvs. ved over 56 - 58 grader Celcius.

Verdens største fabrikant af PLA, "NatureWork LLC", sælger bl.a. PLA til fremstilling af CocaCola flasker og de fortæller på deres web site, at selv i en "hjemmekompostering" nedbrydes PLA ikke.

I Sverige kræver man godkendelse af urner og SBT godkender urner i 2 kategorier: A nedbrydelige og B ikke nedbrydelige.

Dette kunne man godt savne i Danmark, hvor der intet godkendelseskrav er og hvor hver enkelt kirkegård selv må bedømme, om en urne er nedbrydelig.

(Denne artikel er tidligere bragt i Bladet Danske Bedemænd Juni 2012 No. 2.)

NatureUrn®

Fremstillet i Danmark af special udviklet Mater Bi.

Nedbrydningstid 7-9 år ved 6-7 grader celcius, test rapport www.nordmarkjacobsen.com

NatureUrn® produceres af SP Moulding A/S under certifereede miljøvenlige forhold. ISO 9001/14001. www.spmoulding.dk

Svensk Godkendelses: SBT-godkänd kategori A (förgängliga urnor) nummer A 12 - 2011

Forhandles af Danske Kistefabrikker.

Tlf. 45 762066 cj@natureurn.com

Cameleon fra ELIET®

Kompakt løvsuger med stor aftagelig opsamlersbeholder.

In harmony with nature

- 5,5 hk. B&S motor
- 700 ltr. opsamlerskasse med hjul
- std. 200 mm / 2 m. sugeslange
- Vejl. pris. 21.000,- (26.250,-)

ELEFANT - SNABEL

DET ERGONOMISKE OPHÆNG:

Flytter vægt fra arme og skuldre til resten af kroppen. Nu med en ny bæresele, som støtter bedre på ryg og lænd.

Vejl. pris: 2.716,- (3.395,-)

Hvidemøllevej 9-11
8920 Randers NV
tlf. 89 14 14 89
salg@flextrading.dk

Stort udvalg i kantskærere.
se mere på www.flextrading.dk

Professionel rød-, stød- og stubfræsning gennem 30 år

Hækfræsning

er et af vore mest efterspurgte fræseprodukter når man skånsomt og effektivt vil fjerne rødderne fra et vildvokset buskads eller en gammel hæk.

Hasselholm AB - Box 263 - SE-441 25 Alingsås
Tel. +46 (0)322-502 90 Fax +46 (0)322-551 80 -
www.hasselholm.se - info@hasselholm.se
Vort gratisnummer: 80 88 12 16

-beskæring
-plantning
-fældning
-flytning
rodfræsning og rådgivning

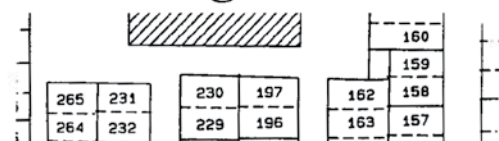
KS Tree Care ApS
Ingegårdsvej 11 · 4340 Tølløse
Fax: 59 18 69 77
www.ks-treecare.dk
E-mail: ks@ks-treecare.dk

Steen Kristensen Tlf.: 59 18 50 77
Kim Poulsen Tlf.: 43 45 11 90

Kirkegårdskort

- Opmåling
- Korttegning med EDB
- Informationssystemer
- Fremtidssikring
- Rådgivning
- Nummerering
- Protokoller

Landinspektørcentret A/S

Nygade 46, 7400 Herning, Tlf. 97 123688

EN KAPACITET HAR 25 ÅRS JUBILÆUM!

Det handler om Vagn Andersen, som den 1. august i år, har været ansat 25 år på Hørsholm Kirkegård.

Vagn kan sammenlignes med en Mercedes varevogn. Han er rummelig, men der er grænser. Han er en rigtig slider der kører langt på literen (kaffe med flere slags kager forlænger kørslen), har et godt vejgreb (tåler modvind), ses på afstand og kan bruges som pejlemærke (se efter den hvide manke). Er langtidsholdbar og stabil (arbejder stille og ubemærket, men er svær at undvære), har stort set ingen værkstedseftersyn (tilhører en fantastisk årgang, der må siges at være godt bygget).

Vagn startede sin kirkegårdskarriere som meget ”grøn”. Han blev ansat som gartner på Assistens Kirkegård i det der dengang hed Københavns Begravelsesvæsen. Assistens Kirkegård var på det tidspunkt – som i dag – et særligt stykke danmarkshistorie. Men med en inspektør, der ikke ville fælde noget, betød det at kirkegården flere steder havde karakter af ”jungle”. Om det var her, at kimen til hans respekt for vores kirkegårdskultur blev lagt og hans indstilling til orden blev formet, vides ikke med bestemthed, men det er overvejende sandsynligt. Efter opholdet på Assistens Kirkegård fortsatte han til Bispebjerg Kirkegård. Bispebjerg Kirkegård var på det tidspunkt hjemsted for bestemte politiske holdninger, en vis indspisthed og et særligt hierarki mellem de ansatte gartnere og specialarbejdere. Det krævede en vis tilpasningsevne og udholdenhed (Stædighed er måske det rigtige ord), og det må man sige at Vagn mestrede. Han blev hurtigt respekteret og inden han skulle videre, blev han tillidsmand for gartnerne.

Da en vis Hr. Frederiksen – der på det tidspunkt var kontorgartner på Sundby Kirkegård - ønskede nye græsgange, sprang Vagn til. En kontorgartner var den der primært tog sig af kirkegårdens gravstedskunder, i forhold til valg af gravsted, gravstedsanlæg og vedligeholdelsesaftaler. Vagns naturlige nysgerrighed betød hurtigt, at de øvrige opgaver på et kirkegårdskontor også blev hans område.

Det er gået hurtigt med at tage kirkegårdsudvidelsen fra 2003 i brug. Udvidelsen er blot et af mange større og mindre projekter, der er blevet gennemført i løbet af Vagns 25 år på Hørsholm Kirkegård.

Det var her han trådte sine administrative børnesko.

Efter opholdet på Sundby Kirkegård og lidt indsigt i administrative rutiner, kom Vagn til Vestre Kirkegård, hvor han blev gartnerformand. En formand på det tidspunkt, var stort set en massebetegnelse; der var i hvert fald en del med samme titel, alle ledet af en overgartner. Denne periode var nok en af de mest udviklende i Vagns tid i Københavns Begravelsesvæsen. Af titel var han chef for en hel del gartnere, men i praksis var der ulidelig topstyring fra et kontor inde i byen, hvor kloge hoveder i tide og utide blandede sig i personale sagerne. Endnu en gang blev hans tålmodighed sat på prøve.

Men selv om man er udstyret med en god portion tålmodighed, ender det som regel med at den slipper op, og det skete også for Vagn. Der var nogen der hviskede ham i øret, at der var en ledig stilling som kirkegårdsleder på Hørsholm Kirkegård, og så tog karrieren en ny udvikling.

I 1987 blev Vagn leder af Hørsholm kirkegård efter den meget botanisk interesserede Henrik Clausen. Hørsholm kirkegård ligger i et stort grønt område med et terrænæssigt varieret landskab, der giver mulighed for at indrette en spændende kirkegård. Denne mulighed har kirkegårdslederne gennem tiden forstået at udnytte og Vagn i særdeleshed. Hørsholm er et vækstområde, som har gjort, at der har været behov for en større kirkegårdsudvidelse. Udvidelsen er tilpasset den eksisterende kirkegård på en harmonisk måde, samtidig med at Vagn har udviklet nye gravstedstyper, der er blevet eftertragtede af borgerne i Hørsholm. Hørsholm kirkegård er i dag en meget spændende kirkegård at færdes på; både som almindelig borger med interesse for et smukt grønt område, men også for fagfolk med interesse for kirkegårde og botanik.

Ud over den store interesse for at bevare og udvikle vore kirkegårde, så har Vagn også fokus på udviklingen af medarbejdere og kollegaer. I gennem mange år har Vagn været en af hovedkræfterne i planlægningen og afviklingen af temadage og kurser. Lederkurserne i FDK's regi er med til at sikre at kirkegårdsledere og assistenter kan håndtere de mange faglige og sociale udfordringer, som er nødvendige i dag.

Når Foreningen af Danske Kirkegårdsledere i dag er et kendt ansigt i det kirkelige landskab, så skyldes det ikke mindst formanden for foreningen. Men bagved enhver succes gemmer sig altid en arbejdskraft. Her står Vagn. Han har et organisatorisk talent og en arbejdsvilje ud over det sædvanlige, hvilket har været med til at gøre FDK kendt og respekteret.

Dagligdagen går med drift og administration af Hørsholm kirkegård, der nu også omfatter regnskaber for flere kirkekasser. Men i fritiden går en meget stor del af tiden med arbejdet for FDK. Vagn har gennem årene været bestyrelsesmedlem, sekretær og formand for FDK. I dag er han næstformand og leder af FDK's sekretariatet. Årsmøder, Nordisk Kongres for Kirkegårdskultur, faglige ekskursioner til fremmede himmelstrøg, samarbejde med Danske Krematoriers Landsforening m.m.: Alt sammen favner Vagn i samarbejde med sin dygtige medarbejder i sekretariatet. Vagn du er det, man vil kalde en blæksprutte der favner vidt.

Kære Vagn – Stort tillykke fra FDK med de første 25 år som kirkegårdsleder, og tak for den utrolige indsats, du har ydet for FDK, samt for din venlige, rolige og hjælpsomme måde at være på. ■

RECEPTION – DEN 12. SEPT. 2012

**Der afholdes reception
den 12. september kl. 13.00 – 16.00 i
Hørsholm Sognegård
Barakstien 2, Hørsholm
P-plads ved Ridebanen, Folehavevej**

CHRISTIAN SPURE HANSEN

af Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

Christian Spure Hansen har været ansat på Nivå Kirkegård siden 2002 og har ikke langt på arbejde: Han bor nemlig i en tjenestebolig ved kirkegården. Foto: Lene Halkjær Jensen.

Jeg blev ansat som kirkegårdsleder på Nivå Kirkegård i oktober 2002. Egentlig lidt ved et tilfælde, idet jeg ikke havde planer om at skifte job. Men stillingsopslaget og kirkegården så spændende ud...

”Jeg er oprindelig uddannet som skovbruger og senere som anlægsgartneretekniker fra Vilvorde”, hedder det fra Christian Spure Hansen. ”For at supplere indkomsten mens jeg tog en HF-uddannelse, begyndte jeg i 1990 at passe haver for folk. Hvilket betød, at jeg efterhånden fik en del kontakter og kunder. Da jeg i 1994 var færdig som anlægstekniker, var det nærliggende at fortsætte med mine haveprojekter, der havde været sat lidt på standby imens. Og det greb efterhånden om sig, så firmaet voksede til at omfatte en kompagnon og 12 ansatte. Det gav stor travlhed, og da min ældste datter i 1999 var 1 år gammel, solgte jeg min andel af firmaet til min kompagnon: Det fungerede slet ikke for mig, med både kæreste, barn og egen virksomhed”.

Ambitionen om at blive leder

”I stedet havde jeg lyst til at prøve kræfter med at være leder indenfor det offentlige og blev derfor ansat i Gentofte Kommune som distriktsgartner. I den periode hvor jeg var ansat, var Gentofte i gang med at indføre selvstyrende grupper, resultatløns og meget andet. Det var en spændende tid; det var en arbejdsplads, hvor der var gang i den og det var meget udviklende og lærerigt. Det kunne dog også være hektisk, med telefoner der kimedede konstant og spørgelyst fra borgernes side” fortæller Christian og fortsætter ”Så jeg

Den ældste del af Nivå Kirkegård er fra 1910 og er traditionelt indrettet. Der er 8 fastansatte medarbejdere til de i alt 37.000 m² på de 2 kirkegårde, samt 40.000 m² eksterne arealer. Foto: Svend Erichsen©.

Kirkegården blev udvidet omkring 1976. Den nyere del af kirkegården byder på andre gravstedsformer og har en mere parkagtig karakter. Nivå Kirkegårds samlede areal er på 28.500 m². Foto: Lene Halkjær Jensen.

PROFIL > CHRISTIAN SPURE HANSEN

Der er 9 ansatte på Nivå Kirkegård: 1 gartneriarbejder, 3 anlægsgartnere som er udlært på kirkegården, 2 anlægsgartner teknikere (inkl. Christian), 1 i skånejob, 1 EGU Elev og 1 anlægsgartner elev. På billedet ses Tobias Noah Kurland (ung gartneriarbejder), Nicolai Gundahl Petersen (Skånejob), Bibi Rose (Gartner), Klaus Walther-Rasmussen (Kirketjener) og Christian Spure Hansen (Kirkegårdsleder). Foto: John de Summer-Brason©.

”Mette Kyhn er udlært anlægsgartner her på kirkegården. Hun blev her og er nu min stedfortræder” Foto: Christian Spure Hansen.

var, i hvert tilfælde på det underbevidste plan, klar til at prøve noget andet, da jeg så stillingsopslaget på en kirkegårdsleder til Nivå Kirkegård”

Kvalitet og smukke omgivelser

Christian Spure Hansen bor sammen med sin familie klods op ad kirke og kirkegård. Fra kirken er der skøn udsigt over Nivå ådal samt Nivå gamle vandmølle med Øresund i det fjerne. På afstand ligner Nivå Kirke, der med sin høje slanke skikkelse dominerer landskabet, en gammel kirke. Men gammel er den ikke. Nivå Kirke, der fejrede sin 100 års dag i 2010, er resultatet af et opstået kirkebehov hos sognets beboere – og en lokal godsejer, Johannes Hage, der havde hjertet og pengene til at imødekomme dette behov. Med respekt for den klassiske danske landsbykirke er Nivå Kirke bygget i skønvirkestil med reference til vikingetidens slyngede ornamentik hvad angår interiøret. Udvendigt er kirken er nord-syd-ventd, for at dagslyset bedre kan oplyse korrundingen. Den tilhørende kirkegård blev i 1970'erne udvidet til i dag 28.500 m². Christian Spure Hansen, der med sine 8 ansatte også passer middelalderkirkegården i Karlebo på 8.500 m², er sig bevidst, at det er en kvalitetsbevidst helhed han er blevet del af:

Som en lille familie

”Nivå Kirkegård er en langt mindre arbejdsplads, men ansvaret er alligevel meget større” siger han og forklarer ”Jeg havde f.eks. ikke ret meget med regnskaberne at gøre, mens jeg var ved kommunen. Her kan man være med hele vejen rundt og kirkegårdens størrelse passer mig fint. Det,

at vi ikke er flere ansatte, betyder at man bliver som en lille familie og kommer tæt på hinanden, uden at man af den grund er ”venner” med sine ansatte. Men man kender hinandens stærke og svage sider og kan ”dække” ind for hinanden, når der er behov for det. Når man stoler på hinanden og tør bede om hjælp til en opgave, man har problemer med at løse, giver det en langt større arbejdsglæde, end hvis man bare tier stille og prøver selv. Alternativet er måske, at man får ballade over en dårligt udført opgave. Men det kræver altså, at man tør bede om hjælp og vil anerkende, at en af kollegerne har bedre forudsætninger for at løse opgaven – og det gælder både for mig som leder og for alle andre ansatte.”

Uddannelse og rummelighed.

”På kirkegården er vi godkendt til at have 2 gartnerelver – pt. har vi en gartner elev + en EUG elev, herudover har vi i mange år haft en medarbejder ansat i skånejob” fortæller Christian og fortsætter ”At være med til at uddanne gartnerelver giver løbende et friskt fagligt pust, vi får mange gode faglige diskussioner i frokoststuen og ude på kirkegården. Det er god følelse og giver samarbejdsglæde at være med til at uddanne nye gartnere. Alle kirkegårdens anlægsgartnere har taget deres uddannelse her. Samtidig har vi også en ansat i skånejob og en EUG elev. Det giver nogle helt særlige udfordringer for os alle sammen, men når det lykkes og det hele går op i en højere enhed, bliver det en bedre arbejdsplads og vi får udført mere arbejde end der ellers var budget til.”

Alle skal føle ansvar for kirkegården

Om ansvarsfordelingen fortæller Christian: "De ansatte har hver deres ansvarsområder; for de skal ikke alle sammen have overblik over alting, så går de til af stress. Men det er vigtigt, at man ikke bliver for fastlåst i sit eget ansvarsområde; at alle føler et ansvar for at hele kirkegården er velplejet. Derfor er det vigtigt, at vi hele tiden taler sammen om de ting, der skal gøres og det, der mangler at blive gjort. Så selv om højt ukrudt i det sydvestlige hjørne af kirkegården ikke hører ind under ens ansvarsområde, er det vigtigt, at man nævner at det er der, så der kan blive gjort noget ved det. Jeg kan ikke selv have overblik over alle hjørner af kirkegården, så min prioritering sker bl.a. ud fra de tilbagemeldinger jeg får fra kirkegårdens ansatte. Den fælles ansvarsfølelse er også med til, at der kommer en masse ideer fra kirkegårdens ansatte. Det giver variation og en masse spændende muligheder for at bruge de forskellige kompetencer og evner, som der er samlet på arbejdspladsen". Som et eksempel fremviser Christian krukkerne ved kirkedøren: "En af gartnerne er uddannet porcelænsmaler og har malet krukkerne, så de passer til kirkens farver – men på en lidt anden måde, end man måske ellers ville gøre det."

Arbejdet har en ekstra dimension

Christian synes at arbejdet på en kirkegård giver en god fornemmelse: "Da jeg lavede haver og anlæg, handlede det om god service og et fagligt flot arbejde. Men jeg synes der er en ekstra dimension ved at arbejde på en kirkegård. Man skal stadigvæk levere et fagligt flot arbejde og der skal være en god service. Men her er der mange flere ender der skal nå sammen. Herunder samarbejdet med præster, kordegn og menighedsråd, der hele vejen igennem skal bygges på tillid. Men det er som om, at det betyder meget mere på en kirkegård, end det gør så mange andre steder. Det betyder meget, at kirkegårdens besøgende møder et personale, der er positive, hjælpsomme og i godt humør. Hos os møder de pårørende først kirkegårdens ansatte som kirketjenere ved bisættelsen. Senere møder de dem så ude ved gravstedet."

Christian Spure Hansen konkluderer: "Jeg synes det er rart at være med til at skabe gode rammer for både medarbejdere og kirkegårdens besøgende, og at man - ved at gøre kirkegården til et rart sted at komme - kan hjælpe mennesker videre og gøre et kirkegårdsbesøg til en positiv oplevelse." ■

Et tryk på mobiltelefonen – og afdødes portræt og livshistorie vises.

En vandring på kirkegården er en vandring iblandt livshistorier. Personen bag gravsten og beværingsværdige mindsten kan nu vises og historien fortælles via en QR-kode.

Email:
Kontakt os på
danstein@danstein.dk

Adresse:
Livsminder.dk
Industriparken 28
4450 Jyderup

Kontaktperson:
Niels Chr. Nielsen
Mobiltf: 26169696

livsminder.dk

Se hjemmesiden www.livsminder.dk

Fuchs og AVANT staldkat

Årlig besparelse på flere hundrede arbejdstimer!!

- DANMARKS MEST FLEKSIBLE MINILÆSSER....
Over 100 forskellige redskaber på lager.

Priser fra kr. 85.000,-

Se også vores store udvalg af brugte maskiner på www.sorring-maskinhandel.dk

Snekost

Rendegraver

Rotorklipper

Hækkeklipper

Trailer

Løvsuger

Kom til Sorring og se alle modellerne og det store redskabsprogram. Vi har det hele på lager. Du får selvfølgelig din kørsel godtgjort når du køber en maskine.

SORRING MASKINHADEL A/S - JYLLAND/FYN: Tlf.: 86 95 75 22 - SJÆLLAND/ØERNE Tlf.: 59 65 60 37

www.sorring-maskinhandel.dk info@sorring-maskinhandel.dk

Hansen & Kiilsholm

Når man klipper græs med Walker Mower opnår man et klipperesultat nær det perfekte. Desuden kan du reducere din klippetid med ca. halvdelen i forhold til en almindelig havetraktor. Bygget til professionelt brug.

Kontakt os for en uforpligtende demonstration.

Det er ikke til at tro på før man har oplevet det. Derfor tilbyder vi demonstration af Walker Mowers, så du kan opleve hvordan en Walker Mower arbejder: hurtigt og perfekt med eller uden opsamlere. Robust, driftssikker og gennemprøvet konstruktion.

Walker forhandles hos:

Leo Rosendal a/s
Røllikevej 17 - 9310 Vodskov - Tlf. 98293222
HN Maskiner
Ballerumvej 104, Brund - 7700 Thisted - Tlf. 96170555
Kolding Have og Park Maskiner ApS
Merkurvej 27c - 6000 Kolding - Tlf. 75568566
Sønderborg Skov-Park & Have ApS
Grundtvigs Alle 178 - 6400 Sønderborg - Tlf. 74434050
Hansen & Kiilsholm
Skibhusvej 51 - 5000 Odense C - 66117532
Elite Service
Sortevej 25 - 8543 Hornslet - Tlf. 86156302
Sivertsen a/s
Høgevej 7 - 3400 Hillerød - Tlf. 48240411

Ring 20237532 hvis du ikke kan finde en forhandler i dit område. Så kommer vi til dig og laver en uforpligtende demonstration.

Skibhusvej 51 • 5100 Odense C • 66 11 75 32
www.hansen-kiilsholm.dk - mbh@hansen-kiilsholm.dk

Til store og små kirker -
smalle gange og skarpe hjørner

Knækstyrede CATMAN
handytransporter
runder alle hjørner.

Hydrostatisk drift -

Servostyring -

Brede kun 80 cm -

Drejebred med hydraulisk
tip.

Praktisk skifteladssystem
for jordkasser, løvsuger,
løvcontainer eller andre
redskaber.

Løvsugere

mobile - ladmonterede -
bugserede - som skiftelad
container med hurtig tip-
tømning - for traktordrift
nemt omskift fra sugestuds
til slange.

Alle CATMAN løvsugere har knive til effektiv findeling

Fabrikation: CATMAN - J.N.Jensen & Sønner ApS
6534 Agerskov - Tel. 74833108 - www.catman.dk

”EN GOD STAUDE TIL KIRKEGÅRDEN”

af Tommy Christensen,
tc@svendborg-kirkegaarde.dk

2012-4

På grund af den store variation i størrelse og vækstkraft, kan Hosta anvendes mange forskellige steder; lige fra de helt små urnegrave til dækning af større flader. Foto: Vagn Andersen og Lene Jensen.

Hosta

Hosta har, som et kært barn, haft mange navne igennem tiden, så som, Klase-Funkia, Høst-Funkia og mange andre Funkiaer, August Lilje, Havekalla, Vandlilje, Fingerhat o.m.a. Men da ingen af disse navne klinger bedre end det latinske navn Hosta, er det heldigvis det navn der bruges oftest og af de fleste. Hosta hører til Liljefamilien – Liliaceae, men alt efter botanisk opfattelse har den fået sit eget familienavn Hostaceae. Hosta er en slægt med omkring 40 arter og den store interesse for denne plante, har afstedkommet et meget stort forædlingsarbejde imellem arterne, som igen har ført til minimum 7.500 registrerede og navngivne sorter.

Hosta stammer alle fra Østasien, de fleste fra Japan. Hosta er specielt blevet populære på grund af løvets mangfoldighed. Variation i form, størrelse, højde, farve og farvetegninger. Hosta kan variere i højden fra 10 cm. til 150 cm. så der er virkelig mange anvendelsesmuligheder, specielt i det skyggefulde, en karakterplante blandt bladplanter. Blomstringen er slet ikke uinteressant, men tværtimod i øjnefaldende og markant. Farven kan variere, men er oftest lyslilla.

Det er meget vigtigt at man har styr på, hvor man har sine Hosta groende; her tænker jeg på den bladløse tid: Ve den gartner med skuffejern, der kommer forbi lidt for tidligt. Den bladløse tid giver til gengæld mulighed for at kombi-

nerne med forårsblomstrende løgvækster. Der er virkelig saft og kraft bag, når Hosta siger goddag til foråret. Man kan næsten se de kraftige bladspirer gro og forme sig til slanke kræmmerhuse for til sidst at udfolde sig til frodig bladmasse og bunddække. Hosta er supergod til kirkegården på flere måder, i forgrunden som kantplante, langs busketter og træplantninger og som bunddække i det skyggefulde hjørne; her kan især de brogetbladede lyse smukt op. Plantet enkeltvis eller 3 i en lille gruppe, er den også en smuk overraskelse på det enkelte gravsted. Men igen, det kræver at gartneren er stedkendt.

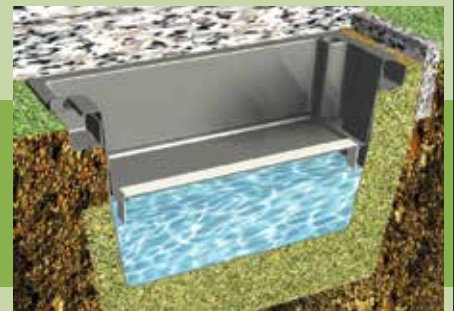
Hosta trives også i fuld sol - nogle sorter bedre end andre - hvor man har brug for dens form. Men den er, som før nævnt, bedst i halv eller helskygge. Den er uovertruffen smuk, frodig og anvendelig på kanten af bassin eller vådområde. Hosta har det bedst med at stå i fred på samme sted i årevis. Ellers kan den deles forår og efterår. Den er robust og sikker i ganske almindelig havejord og stiller ikke store krav; måske en lille tår vand, hvis det ikke er normal Dansk sommer. ■

Artsrigdommen og antallet af sorter har gjort denne plante til et lidenskabeligt samlerobjekt for rigtig mange mennesker. En fantastisk staude. Fra gartneriet Franssen Hostas, Holland. Foto: Vagn Andersen.

MobilPlant blomlåda för enkel gravskötsel

Dagens modell av MobilPlant, inköpta av Svenska Kyrkan, passerade det gångna året 90.000 lådor. Levererade till mer än 190 Församlingar, monterade på mer än 425 kyrkogårdar, från Råneå i norr till Malmö i söder. Inkl. export har vi tills idag sålt nästan 130.000 lådor. Antalet kunder ökar varje år.

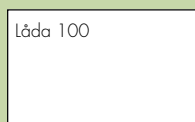

Fler och fler upptäcker fördelarna med MobilPlants produktidé = enkla att montera och använda samt pris och miljöriktiga. Förbättrar samtidigt kvalitet och ekonomi samt flexibilitet inom personalstyrkan.

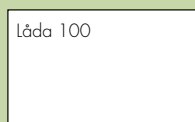
Kombinationsmöjligheter med MobilPlant-sortimentet, 3 storlekar täcker de flesta planteringar

29x39cm

58x39cm

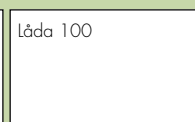
Tot mått: 87x39cm

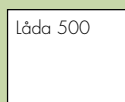
Tot mått: 116x39cm

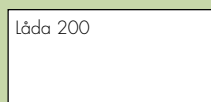
Tot mått: 116x39cm

Tot mått: 116x39cm

39x29cm

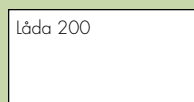
65x29cm

Tot mått: 78x29cm

Tot mått: 78x29cm

Tot mått: 104x29cm

Tot mått: 104x29cm

48x29cm

Sobek Rationell Plantering AB
556240-0803
2012-05-03
Riskprognos 0,06%

SOBEK / MobilPlant Rationell Plantering AB, Box 5, 272 03 Gärsnäs

Tel: 0414-23022

Fax: 0414-23025

E-post: sobek@mobilplant.com

Hemsida: www.mobilplant.com

Kirkegårdsleder – Skælskør Kirkegård

Stillingen som kirkegårdsleder ved Skælskør Kirkegård bliver ledig 1. januar 2013, da vores nuværende kirkegårdsleder er gået på pension.

Stillingen er en tjenestemandslignende stilling og klassificeret i lønramme 28, med et særligt tillæg kr. 3600 årligt. Skælskør Kirkegård er en by kirkegård, hvor der er 3 ansatte.

Kirkegårdslederen referer til kirkegårdsudvalget, der er nedsat af Menighedsrådet, og har det overordnede ansvar for driften af kirkegården. Dette indebærer daglig ledelse af 3 engagerede medarbejdere, kontakt med pårørende i forbindelse med udvælgelse af gravsted og administration vedr. gravsteder. Kirkegården er på 3,66 ha.

Kirkegården ligger ikke i forbindelse med kirken.

Menighedsrådet forventer at du

- Har en god faglig baggrund, enten som gartner, graver, jordbrugsteknolog, skov- og landskabsingeniør, hortonom eller tilsvarende uddannelse.
- Vil være en inspirerende leder med gode samarbejdsevner.
- Vil være en loyal sparringspartner for kirkegårdsudvalg/menighedsråd.
- Har flair for god og seriøs betjening af kirkegårdens brugere.
- Har ledelseserfaring.

Yderligere oplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til menighedsrådsformand Erik Damm Andersen tlf. 58196212 eller formand for kirkegårdsudvalget Bente Grathwohl tlf. 26715365. Ansøgningen skal være os i hænde senest d. 30. september 2012 og bedes sendt på mail til kirkekontoret Skovvej 1, 4230 Skælskør. kirkekontor@mail.dk

Vi har et bredt sortiment og er leveringsdygtige i:

- Buske, træer og stedsegrønne til mange forskellige formål
- Rhododendron i varierende typer med smukke farver
- Roser, stauder, græsser og bunddække i en bred farvepalet

Alle planter leveres i høj kvalitet og det er altid muligt at få et godt tilbud på større planteleverancer.

Vejenbrød Planteskole ^A/_S

Vejenbrødvej 25 - 2980 Kokkedal - Tlf. 48 28 01 77 - Fax. 48 28 01 96
www.vp-as.dk - salg@vp-as.dk

SUVERÆN !

Det kan godt være, at jeg ikke er stor
... men jeg er meget effektiv

KAMPAGNETILBUD

Kubota KX019-4 minigraver (2 tons)
inkl. 2 års garanti, radio, rotorlys, mekanisk hurtigskifte og fri service*

DKK 188.500,-

Mulighed for teleskoparm (ekstra udstyr)

Se leasingeksempel og flere tekniske specifikationer på www.loewener.dk - eller kontakt os på 43 200 399

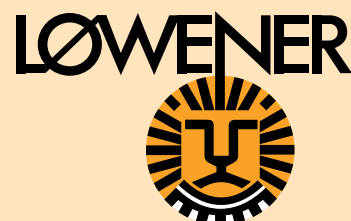
* max 2 år/2.000 timer. Prisen er ekskl. moms og ab lager Glostrup/Stilling.

V. Løwener A/S

Postboks 1330 • Smedeland 2 • DK-2600 Glostrup
Tlf. +45 43 200 300 • Fax +45 43 430 359
E-mail: vl@loewener.dk • www.loewener.dk

Servicecenter Stilling

Niels Bohrs Vej 31 C • 8660 Skanderborg
Tlf. +45 86 982 288 • Fax +45 86 981 952

KORT NYT

1

Norske kirkegårde mangler plads

Flere norske kirkegårde melder om pladsproblemer. En af årsagerne er, at der på landsplan sker langt færre kreationer end i f.eks. Danmark. Selvom kremering er almindeligt brugt i de større byer, er det kun 36 % af nordmændene, der bliver kremeret. Når kremeringsprocenten er så lav, kan det muligvis hænge sammen med at afstanden til det nærmeste krematorium er stor visse steder i landet. Økonomien kan også være en medvirkende årsag: Stortinget har ved lov bestemt, at det skal være gratis at blive kistebegravet, mens prisen for en kremation fastsættes af de enkelte kommuner. Prisen for en kremation varierer derfor fra at være gratis og til at koste flere tusinde kroner.

For at afhjælpe pladsproblemet, er der udtrykt ønsker om en ændring af loven på flere områder:

Siden 1997 har det været et krav, at alle urner i Norge skal nedsættes i jorden; denne lov ønskes ændret, så man kan få mulighed for at indrette kolumbarier (urnehaller) på de kirkegårde, hvor der er behov for det. Der er ligeledes ytret ønske om, at prispolitikken revideres, så det ikke er økonomien, der kan være afgørende for de pårørendes valg mellem kremation eller kistebegravelse.

Kilde: www.kirkegardskultur.no

2

Sveriges nye begravelsesfrist volder problemer

Den 1. Maj i år, blev begravelsesfristen – dvs. det tidsrum, der må gå fra dødsfald til kremering / begravelse - ændret i Sverige. Fristen var inden da verdens længste; nemlig 2 måneder. Den er nu sænket til 30 dage og det volder åbenbart problemer. Siden fristens ikrafttræden, er der modtaget flere ansøgninger om udsættelse, end der normalt modtages i løbet af et helt år. Det er især problemer med at få en tid i den ønskede kirke og med den ønskede

præst, der gør den nye tidsfrist besværlig. Men også de pårørende har svært ved at finde tid i kalenderen. Indtil videre er der givet mange dispensationer, men tanken er, at der skal strammes op på forløbet og at de pårørende, kirken og begravelsesvirksomhederne må lære at tilpasse sig den nye og kortere frist.

Kilde: www.skkf.se

3

Kalkning af norske grave

Fra 1955 og frem til 1975 blev alle norske lig svøbt i plast; uanset om de skulle kremeres eller begravnes. Det er nu blevet et kæmpeproblem, idet disse lig ikke bliver nedbrudt. Det anslås, at ca. 300.000 er blevet begravet i plast i løbet af denne periode. Når gravene ikke kan genbruges efter fredningstidens udløb, er det med til give pladsproblemer på de norske kirkegårde.

Løsningen på problemet er blevet, at gravene kalkes. Med en maskine bores der hul ned i gravstederne og der tilføres ulæsket kalk, vand og luft, hvilket sætter den naturlige nedbrydningsproces i gang. Begravelsesmyndighederne i Oslo har vedtaget, at man vil kalke alle plastgrave på byens kirkegårde. Man er allerede gået i gang med at kalke de gravsteder, hvor fredningstiden er udløbet og gravstedet er blevet nedlagt. Sidenhen kommer turen til de gravsteder, der stadig er fæstet. Her kræves det selvfølgelig, at gravstedsejeren giver sin tilladelse. Alene i Oslo, skal ca. 30.000 grave kalkes.

Før 1955 blev der lagt tjæret pap i bunden af kisterne, men det udviklede en tyk sort røg, når kisterne blev kremeret. Man begyndte i stedet at bruge - det dengang nye materiale - plastfolie. På daværende tidspunkt, var man ikke opmærksom på plastfoliens lange nedbrydningsperiode. Der er i øvrigt udtaget patent på maskinen, der bruges til kalkning af gravene, idet de plastindsvøbte lig ikke kun er et norsk fænomen.

Kilde: www.kirkegardskultur.no

4

Betalt besøg

Hvis du ikke selv har tid, kan du betale dig fra det... En amerikansk kvinde, Terry Marotta-Lopriore, har fundet en ny kilde til indtægt: Hun tilbyder nemlig at varetage gravstedsbesøg, hvis man ikke selv har tid eller mulighed. Besøget kan f.eks. omfatte, at der bliver lagt en buket eller fremsagt en bøn for den afdøde. Prisen for denne service starter ved 25 \$, afhængigt af hvilken kirkegård, der skal besøges og - selvfølgelig - hvilke services, der skal ydes. Besøget bliver efterfølgende dokumenteret via et billede på mail ell.lign.

Ifølge Terry Marotta-Lopriore selv, har hun, siden hun var barn, haft en særlig kontakt til de afdøde. En af disse kontakter har haft en måske lidt mere pragmatisk karakter: Inspirationen til sin nye karriere, fik hun i forbindelse med et besøg hos sin afdøde far på kirkegården. Han havde en besked til hende: "Terry, du kommer så tit på kirkegården; hvorfor prøver du ikke at tjene lidt penge på det".

Kilde: www.nytimes.com

5

FAKK har fået ny formand

På FAKK's delegeretmøde d. 19. juni, blev Bjarne Rødkjær valgt som ny formand for FAKK. Han afløser Jørgen Andersen, der ikke genopstiller pga. helbredsmæssige problemer. Bjarne Rødkjær har været næstformand i FAKK siden 2008. Han er kirkegårdsleder på Sct. Hans Kirkegård i Hjørring, hvor han har været ansat siden 1995. Som ny næstformand blev Christian Hougaard valgt. Christian Hougaard er kirkegårdsleder ved Hedensted og St. Dalby Kirkegårde, hvor han har været ansat siden 2006. Både Bjarne Rødkjær og Christian Hougaard ønsker at videreføre den linje, der blev lagt af den afgående formand Jørgen Andersen. Ønskerne er bl.a. at bevare FAKK som en selvstændig forening, at styrke fællesskabet og at være en aktiv medspiller, der kan være med til at præge ram-

merne for arbejdspladserne og fortsat at have indflydelse på indholdet af de kurser og uddannelser, der tilbydes graverne. Bjarne Rødkjær og Christian Hougaard ønskes tillykke med valget.

6

Forslag om brug af stregekoder

Den svenske kirkegårdsforvaltning har fremsat et forslag om strekodemærkning af de afdøde. Systemet foreslås indført på landsplan og skal sikre, at der ikke sker fejl undervejs i forløbet fra dødsfald til kremering eller begravelse. Forslaget skal ses i lyset af en episode tidligere på året, hvor et lig havde været "væk" i flere måneder uden at nogen kunne redegøre for, hvor den afdøde befandt sig. Strekkoden skal sikre at noget sådant ikke sker igen og er et supplement til den nuværende mærkning med armbånd. Det er tanken, at man via strekkoden kan følge den afdøde undervejs i hele forløbet. Skulle der ske fejl, vil det automatisk udløse en alarm. Strekkoden skal bruges både på den afdøde, på kisten og på en evt. urne.

Der skal tages stilling til forslaget i løbet af efteråret.

Kilde: www.skkf.se

7

Velkommen til nye kolleger

Per Kristensen er tiltrådt som kirkegårdsleder d. 1. juli ved Ballerup Kirkegård og krematorium

KALENDEREN

27. august 2012

Kirkegårdsmesse på Mors

Kirke- og kirkegårdsmissen afholdes for femte gang. Arrangementet finder sted fra kl. 10.00 – 16.00 i og omkring Lødderup kirke og kirkegård på Mors. Se mere herom på www.kirkegaardsmessen.dk

27. – 29. august 2012

Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken

Landsforeningen af Menighedsråd afholder kurset "Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken" på Vejle Center Hotel.

Tilmelding til Landsforeningen af Menighedsråd på telefon 87 32 21 33 eller klik ind på vores hjemmeside www.menighedsraad.dk. Du kan læse mere om arbejds miljøuddannelsen på www.kirketrivsel.dk

3. – 5. september 2012

Årsmøde for DKL og FDK

Årsmødet i 2012 afholdes på Hotel Comwell i Kolding. Programmet er sendt ud til FDK's og DKL's medlemmer og kan ses på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk

24. – 26. september 2012

Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken

Landsforeningen af Menighedsråd afholder kurset "Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken" på Tune Kursuscenter.

Tilmelding til Landsforeningen af Menighedsråd på telefon 87 32 21 33 eller klik ind på vores hjemmeside www.menighedsraad.dk. Du kan læse mere om arbejds miljøuddannelsen på www.kirketrivsel.dk

6. oktober 2012

Tematur til Stevns

I et samarbejde med projekt Ôreferie, arrangeres en tur til Stevns med temaet "Herregårdshaver og begravelsespladser", med besøg på Vemmetofte Kloster, Vallø Slot og Gl. Køgegård. Turen foregår i bus og koster 750,- kr.

Tilmelding og yderlige oplysninger: 2147 9785 (Skov Tours) eller 2122 4987 (Susanne Guldager).

Se mere herom andetsteds i bladet eller på www.oreferie.dk

22. – 24. oktober 2012

Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken

Landsforeningen af Menighedsråd afholder kurset "Arbejds miljøuddannelsen i folkekirken" på Vejle Center Hotel.

Tilmelding til Landsforeningen af Menighedsråd på telefon 87 32 21 33 eller klik ind på vores hjemmeside www.menighedsraad.dk. Du kan læse mere om arbejds miljøuddannelsen på www.kirketrivsel.dk

24. – 26. oktober 2012

Lederkursus på Vissenbjerg Storkro

FDK afholder kurset "Ledelse og det personlige lederskab" (Modul 1). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk

4. – 6. september 2013

Nordisk Kongres i Oslo

Nordisk Kongres i 2013 afholdes på Clarion Royal Christiania Hotel i Oslo. Når det endelige program foreligger, vil det blive sendt ud til FDK's og DKL's medlemmer.

AF-EL-TRUCKS

Lad A-Flensborg i Herning løse
deres interne transportproblemer

Type EL-P-24

- Træk på bærehjul
- El-hydr. tip af lad
- Servicefrie batterier

Kontakt os for
yderligere oplysninger
- demonstration
uden forbindelse

Ny
48 Volt
motortechnologi

Type PM-PARK

- Handy og lille venderadius
- Robust og enkelt opbygget
- Kan også leveres med Honda benzinmotor.

- Miljøvenlig og lydløs
- Lad 90x150 cm. m/hængslede sider
- Større eller mindre typer leveres efter opgave

A. FLENSBORG HERNING MASKINFABRIK A/S
MØRUPVEJ 13 7400 Herning
Tlf. 97126300 Fax. 97221283 www.af-truck.dk

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Klaus Frøderiksen, Garnisons Kirkegård
Tlf. 3542 7951
E-mail: klaus@garnisonskirkegaard.dk

Sekretariat:

Vagn Andersen, Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 - Fax 45 86 41 57
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Danske Krematoriers Landsforening

Formand:

Allan Vest, Hjørring Kirkegård
Tlf. 9890 0555 – 2178 0367
E-mail: allan@hjoerringkirkegaard.dk

Sekretariat:

Hanne Ring
Tlf. 2068 9492
E-mail: admin@dki.dk

Fagkonsulent:

Ernst Jensen, Vibevej 19, 8240 Risskov
Tlf. 8617 4512 – Fax 8617 4775
E-mail: ernst.jensen@dki.dk

Se mere på www.dki.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde mellem FDK – Foreningen af Danske Kirkegårdsledere og DKL – Danske Krematoriers Landsforening

Oplag: 1.000 stk.

Abonnement: Kr. 300,- pr. år

Kontakt:

Lene Halkjær Jensen, Humlebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142 – E-mail: lene.bladet@mail.dk

Udgivelser og deadlines i 2012

Nr. 1, februar 2012

Nr. 2, april 2012

Nr. 3, juni 2012

Nr. 4, august 2012

Nr. 5, oktober 2012 10. september 2012

Nr. 6, december 2012 10. november 2012

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter deadline

Annoncepriser

1 side	kr. 3.500,-
1/2 side	kr. 2.500,-
1/4 side, stående	kr. 1.500,-
1/4 side, liggende	kr. 1.500,-
1/8 side	kr. 1.000,-
Visitkort	kr. 900,-

Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat
Priserne er eks. moms.

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i forbindelse med annoncens opsætning i bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal helst ikke lægges ind tekstdokumentet, men sendes separat. Det giver en bedre billedkvalitet i det trykte blad.

FRA REDAKTIONEN

Efteråret nærmer sig – og med det, nærmer sig også implementeringen af GIAS og fristen for at få færdigberegnet de kostprisbaserede takster. Nogle steder vil takststigningerne blive af en ganske betydelig størrelse og selvom de indføres over flere år, vil det nok ikke gå helt upåagtet hen. Begge dele kommer sikkert til at betyde, at vi heller ikke i den kommende periode, behøver at kede os.

Skulle det alligevel ske, at man kommer til at kede sig, er der også råd for det: Som det kan ses i dette nummer af bladet, er der mange spændende tiltag på kirkegårdene rundt om i landet. Og der er med garanti mange flere, der kunne være til inspiration for andre. Skriv om det her i KIRKEGÅRDEN, så bladet fortsat kan byde på et

afvekslende og inspirerende indhold. Årsmødet i Kolding tegner til at blive vel besøgt, med ca. 120 tilmeldte. I en tid med nedskæringer og mange nye udfordringer, er der ekstra god grund til at benytte sig af muligheden for samvær med kollegerne. Det giver mulighed for at udveksle erfaringer, skabe nye kontakter og få et frisk pust med hjem. Årsmødets program afsluttes med en introduktion til GIAS og i løbet af efteråret vil FDK i et samarbejde med FAKK og Folkekirkens IT, afholde temadage om brugen af GIAS.

Der er således nok at fordrive tiden med, og skulle man få lyst til at sende et indlæg til det kommende nummer af KIRKEGÅRDEN, skal det være redaktionen i hænde senest d. 10. september.

Claudisvej 18, Dk-7430 Ikast, Telefon: +45 86865999, www.jessing.eu, info@jessing.eu

siden 1982

**FORNYELSE
MED RESPEKT
FOR TRADITION**

Se flere produkter på:
www.jessing.eu

JESSING
aps